

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

**ULOGA BOSNE I HERCEGOVINE
U PRUŽANJU POMOĆI REPUBLICI TURSKOJ
NAKON ZEMLJOTRESA 2023. GODINE**

- magistarski rad -

Kandidatkinja: Elma Duraković

Broj indeksa: 941/II-SPS

Mentor:

prof. dr. Zlatan Bajramović

Sarajevo, septembar 2023. godine

S ljubavlju i zahvalnošću, ovaj magistarski rad posvećujem mojim voljenim roditeljima Rifatu i Rasemi, čiji su neizmjerni trud, podrška i vjera bili neizostavni temelj mog uspjeha.

SADRŽAJ

UVOD.....	6
I TEORIJSKO - METODOLOŠKI DIO.....	8
1. Problem i predmet istraživanja	8
1.1. Problem istraživanja	8
1.2. Predmet istraživanja	8
1.3. Vremensko određenje predmeta istraživanja	8
1.4. Prostorno određenje predmeta istraživanja	8
1.5. Disciplinarno određenje predmeta istraživanja	9
2. Naučni i društveni ciljevi istraživanja	9
2.1. Naučni cilj istraživanja	9
2.1.1. Naučna deskripcija	9
2.1.2. Naučna eksplikacija	9
2.1.3. Naučna prognoza	9
2.2. Društveni cilj istraživanja	10
3. Hipoteze i indikatori	10
3.1. Generalna hipoteza	10
3.2. Posebne hipoteze	10
3.3. Indikatori	11
4. Pristup – paradigma i metode istraživanja.....	11
4.1. Vrsta i tip istraživanja	11
4.2. Osnovne metode naučnog saznanja.....	11
4.3. Opće - naučne metode istraživanja.....	11
4.4. Metode prikupljanja podataka.....	12
4.5. Izvori podataka	12
5. Naučna i društvena opravdanost istraživanja	12
5.1. Naučna opravdanost rada	12
5.2. Društvena opravdanost rada	12
6. Kategorijalni pojmovi i terminološki sistem	13
II SISTEM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA BOSNE I HERCEGOVINE.....	14
2. Struktura sistema nacionalne sigurnosti	14
2.1. Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine	14

2.2. Ogledna struktura nacionalne sigurnosti	15
1. Funkcije sistema sigurnosti;.....	15
2. Snage tj nosioce sistema sigurnosti;.....	15
3. Djelatnosti tj. aktivnosti sistema sigurnosti ;	16
4. Mjere sistema sigurnosti.	16
2.2.1. Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine	19
2.3. Zaštita, spašavanje i civilna zaštita u pogledu funkcija nacionalnih sistema sigurnosti	21
2.3.1. Zaštita i spašavanje u pogledu funkcija nacionalnih sistema sigurnosti..	21
2.3.2. Civilna zaštita u pogledu funkcija nacionalnih sistema sigurnosti	21
3. Civilna zaštita i zaštita i spašavanje	22
3.1. Od civilne odbrane ka Civilnoj zaštiti.....	22
3.2. Pravna i međunarodna utemeljenja Civilne zaštite	24
3.3. Civilna zaštita u sistemu sigurnosti Bosne i Hercegovine	26
3.3.1. Civilna zaštita eniteta Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta	29
4.Mjere zaštite i spašavanja	33
4.1. Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara	34
4.2. Evakuacija	35
4.3. Zbrinjavanje ugroženih i stradalih.....	35
4.4. Zaštita i spašavanje od rušenja	36
4.5. Prva medicinska pomoć	36
4.6. Asanacija terena	36
III SISTEM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA REPUBLIKE TURSKE.....	37
3. Opća obilježja Republike Turske	37
3.1. Podložnost Republike Turske zemljotresima	37
3.2. Zaštita i spašavanje u Republici Turskoj.....	38
3.2.1. Predsjedništvo za upravljanje katastrofama i hitnim situacijama (AFAD)	38
3.2.2. Sistem za smanjenje rizika od katastrofa (ARAS).....	40
3.2.3. Sistemi ranog upozorenja (AFAD RED)	41
3.2.4.Turski plan odgovora na katastrofe (TAMP).....	41
3.2.5. Turski odbor za katastrofe i hitne slučaje	42
3.2.6. Međunarodna saradnja AFAD-a	42

3.2.7. Turska nacionalna komisija za seizmologiju i fiziku (TUSAK).....	43
3.2.8. Humanitarian Relief Foundation (IHH).....	44
IV ULOGA BOSNE I HERCEGOVINE U PRUŽANJU POMOĆI REPUBLICI TURSKOJ NAKON ZEMLJOTRESA 2023. GODINE	47
4. Historija bilateralnih odnosa Bosne i Hercegovine i Republike Turske	47
4.1. Saradnja u oblasti zaštite i spašavanja.....	48
4.2. Karakteristike zemljotresa u Turskoj u februaru 2023. godine	50
4.2.1. Ljudske i materijalne štete	50
4.3. Značaj međunarodne pomoći u situaciji prirodne katastrofe	51
4.4. Reakcija Bosne i Hercegovine na zemljotrese u Republici Turskoj	54
4.4.1. Spasilački timovi.....	54
4.4.2. Finansijska pomoć	58
4.4.3. Humanitarna pomoć.....	59
4.4.4. Medicinska pomoć	64
4.5. Izazovi i prepreke u pružanju pomoći	65
4.6. Analiza uspješnosti pomoći Bosne i Hercegovine Republici Turskoj	66
4.7. Preporuke za buduće djelovanje.....	69
ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	70
LITERATURA	72
SKRAĆENICE	78
POPIS SHEMA.....	81
POPIS GRAFIKONA	81
POPIS FOTOGRAFIJA.....	82

A onaj ko spasi jedan život, kao da je spasio čitav svijet!

UVOD

U današnjem globalnom društvu, prirodne katastrofe predstavljaju izazov sa kojim se suočava društvo širom svijeta. U tim trenucima, međunarodna solidarnost i pomoć postaju ključni faktori u olakšavanju posljedica i obnavljanju pogođenih područja. Ovaj magistarski rad istražuje ulogu Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon niza zemljotresa koji je zadesio zemlju u februaru 2023. godine.

Cilj ovog istraživanja je analizirati na koji način i u kojoj mjeri su institucije, organizacije i pojedinci iz Bosne i Hercegovine doprinijeli pružanju pomoći Republici Turskoj, te identificirati prepreke i izazove s kojima su se suočili tokom tog procesa. Rad se realizuje unutar okvira sigurnosnih i mirovnih studija, s naglaskom na multidisciplinarni pristup. Očekuje se da će rezultati ovog istraživanja pokazati da je Bosna i Hercegovina uspješno odgovorila na potrebe i zahtjeve pružanja pomoći Republici Turskoj, uprkos svojim ograničenjima kao mala država sa složenim sistemom. Također se predviđa da će istraživanje otkriti uspješnu saradnju bosanskohercegovačkih institucija, organizacija i pojedinaca sa turskim kolegama u procesu pružanja pomoći, kao i izazove i prepreke sa kojima su se susreli.

Rad će doprinijeti razumijevanju uloge Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine, kao i izraditi preporuke za unapređenje buduće saradnje između ove dvije države u slučaju budućih prirodnih katastrofa. Osim toga, cilj je povećati svijest o važnosti pripreme i planiranja prije prirodnih katastrofa, te o potrebi za efikasnijom i održivom saradnjom između različitih država i organizacija u procesu pružanja pomoći u slučajevima katastrofa, kako bi se minimizirali gubici i postigao brži oporavak pogođenih zajednica.

U istraživanju se postavlja generalna hipoteza da je Bosna i Hercegovina imala važnu ulogu i značajno je doprinijela pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine.

Također, postavljaju se posebne hipoteze koje se odnose na susretanje s teškoćama prilikom pružanja pomoći, uspješnu koordinaciju s drugim državama i međunarodnim organizacijama, jačanje bilateralnih odnosa, uključivanje civilnog društva u post-katastrofalnom periodu, te iskustvo koje će biti korisno za buduće prirodne katastrofe. Također, rad se fokusira na analizu sistema zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine, kao i na karakteristike turskog sistema zaštite i spašavanja. Pored toga, detaljno se ispituje uloga Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa, obuhvatajući historiju bilateralnih odnosa, štetu nastalu zemljotresom, te različite aspekte međunarodne pomoći.

U nastavku rada detaljnije se analiziraju izazovi i prepreke s kojima se Bosna i Hercegovina susrela u pružanju pomoći, kako bi se izvukle važne lekcije i iskustva koja će biti od koristi za buduće prirodne katastrofe. Magistarski rad ima za cilj doprinijeti boljem razumijevanju uloge Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine, s nadom da će njegovi rezultati biti korisni za buduće situacije u kojima se susrećemo s prirodnim katastrofama i potrebom za međunarodnom solidarnošću i saradnjom.

I TEORIJSKO - METODOLOŠKI DIO

1. Problem i predmet istraživanja

1.1. Problem istraživanja

Problem istraživanja je međudržavna pomoć u situacijama prirodnih katastrofa. Prirodne katastrofe su događaji koji su uzrokovani prirodnim silama, a koji mogu prouzročiti velike materijalne i ljudske gubitke. Zemljotresi su posebno opasni jer mogu uzrokovati velika oštećenja infrastrukture, porušiti građevine i dovesti do gubitka ljudskih života.

1.2. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovog magistarskog rada je uloga Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa u 2023. godini. Zemljotresi su česti u Turskoj i mogu uzrokovati velike štete i humanitarne krize, a zemljotres koji se dogodio u 2023. godini se smatra jednim od najgorih u posljednjih nekoliko godina. Stoga je važno istražiti ulogu Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći u takvoj situaciji. Ovaj problem istraživanja ima širu društvenu i političku važnost jer se radi o odnosima dviju zemalja i njihovoj sposobnosti da surađuju u kriznim situacijama.

1.3. Vremensko određenje predmeta istraživanja

Vremensko određenje predmeta istraživanja odnosi se na period u kojem se desio niz zemljotresa u Republici Turskoj, to jeste od februara 2023. godine.

1.4. Prostorno određenje predmeta istraživanja

Istraživanje koje se provodi obuhvata područje Republike Turske i Bosne i Hercegovine.

1.5. Disciplinarno određenje predmeta istraživanja

Istraživanje je intradisciplinarno, realizovat će se u okviru sigurnosnih i mirovnih studija, s osloncem na druge nauke.

2. Naučni i društveni ciljevi istraživanja

2.1. Naučni cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je utvrditi na koji su način i u kojoj mjeri institucije, organizacije i pojedinci iz Bosne i Hercegovine doprinijeli pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine te identificirati prepreke i izazove s kojima su se susreli u procesu pružanja pomoći.

2.1.1. Naučna deskripcija

Naučna deskripcija omogućit će elaboraciju i prikaz značaja ovog pitanja, kao i poduzetih aktivnosti i mjera nadležnih aktera, s ciljem efikasnijeg pružanja međunarodne pomoći usljed prirodnih katastrofa.

2.1.2. Naučna eksplikacija

Sveobuhvatnim intradisciplinarnim naučnim pristupom ovom problemu osvijetlit će se kočnice u napretku njegovog rješavanja i time trasirati put najboljim rješenjima.

2.1.3. Naučna prognoza

Očekuje se da će ovo istraživanje pokazati da je Bosna i Hercegovina uspješno odgovorila na potrebe i zahtjeve pružanja pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine, usprkos ograničenjima koja ima kao mala država sa složenim sistemom. Prognozira se da će istraživanje otkriti da su bosanskohercegovačke institucije, organizacije i pojedinci uspješno saradivali sa turskim kolegama, ali i sa ostalim međunarodnim akterima, u procesu pružanja pomoći, te da su pritom prepoznati izazovi i prepreke sa kojima su se susreli.

2.2. Društveni cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je da doprinese razumijevanju uloge Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine, te da istovremeno izradi preporuke za unapređenje buduće saradnje između ove dvije države u slučaju budućih prirodnih katastrofa. Također, cilj ovog istraživanja je da se poveća svijest o značaju pripreme i planiranja prije prirodnih katastrofa, kao i o potrebi za efikasnijom i održivijom saradnjom između različitih država i organizacija u procesu pružanja pomoći u slučajevima katastrofa, s ciljem minimiziranja gubitaka i boljeg oporavka zajednica koje su pogođene katastrofama.

3. Hipoteze i indikatori

Profesor Termiz (2022: 316) ističe da su “hipoteze osnovane pretpostavke o predmetu istraživanja iskazane u obliku stavova - sudova”, dok za indikatore akademik Termiz (2022: 326) navodi da “su to manifestacije neke pojave, neposredne ili posredne, koje se mogu čulno evidentirati i prepoznati i preko kojih se može steći istinito i provjerljivo saznanje o toj pojavi”.

3.1. Generalna hipoteza

Bosna i Hercegovina je imala važnu ulogu i značajno je doprinijela u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine.

3.2. Posebne hipoteze

- Bosna i Hercegovina se susrela sa teškoćama prilikom odlaska da pruži pomoć ugroženim područjima Republike Turske.
- Bosna i Hercegovina je uspješno koordinirala s drugim državama i međunarodnim organizacijama u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa u 2023. godini.
- Pomoć Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine od strane Bosne i Hercegovine značajno je doprinijela jačanju bilateralnih odnosa.

- Uključivanje civilnog društva u proces prikupljanja i distribucije pomoći Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine predstavlja primjer uspješnog partnerstva između države i civilnog sektora u post-katastrofalnom periodu.
- Iskustvo u pružanju pomoći Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine pružilo je Bosni i Hercegovini važne lekcije i iskustva koja će biti od koristi u slučaju budućih prirodnih katastrofa, kako u svojoj zemlji, tako i u drugim državama.

3.3. Indikatori

Indikatori u istraživačkom radu su videozapisi, iskazi svjedoka, usmeni i pisani opisi, komentari osoba koje su se zadesila u pogođenim područjima.

4. Pristup – paradigma i metode istraživanja

4.1. Vrsta i tip istraživanja

Istraživanje rada je teorijsko – empirijskog karaktera. U teorijskom smislu, oslanja se na postojeća saznanja o Republici Turskoj kao području podložnom zemljotresima. U empirijskom smislu, oslanja se na iskustva spasilačkih timova Bosne i Hercegovine tokom boravka i pružanja pomoći ugroženom stanovništvu Republike Turske.

4.2. Osnovne metode naučnog saznanja

Osnovne metode naučnog saznanja koje će biti primjenjene u naučnom istraživanju su analiza, apstrakcija, dedukcija, indukcija, sinteza.

4.3. Opće - naučne metode istraživanja

U okviru opće – naučnih metoda istraživanja korištene su analitičko – deduktivna metoda, te hipotetičko – deduktivna metoda.

Analitičko – deduktivna metoda će omogućiti saznanja o važnosti poduzimanja potrebnih aktivnosti, od strane nadležnih aktera, za bržu i efikasniju pomoć području koje je pogođeno prirodnom nesrećom.

Hipotetičko - deduktivna metoda bit će od pomoći prilikom utvrđivanja već postojećih naučnih saznanja o ovom pitanju.

4.4. Metode prikupljanja podataka

U okviru istraživačkog rada koristit će se metoda analize literature i zemljotresa u historiji Republike Turske.

4.5. Izvori podataka

Izvori koji su korišteni pri izradi rada obuhvataju relevantnu naučnu literaturu iz oblasti sigurnosnih i mirovnih studija.

5. Naučna i društvena opravdanost istraživanja

5.1. Naučna opravdanost rada

Naučna opravdanost ovog istraživanja leži u potrebi da se prouči uloga manjih zemalja u pružanju pomoći nakon prirodnih katastrofa, kao i da se istraži efikasnost mehanizama i sistema koji se koriste u takvim situacijama. Istraživanje će također doprinijeti većem razumijevanju međunarodne saradnje u pružanju humanitarne pomoći i vanrednih situacija.

5.2. Društvena opravdanost rada

Društvena opravdanost istraživanja je u tome što će rezultati istraživanja pružiti uvid u način na koji Bosna i Hercegovina reaguje na vanredne situacije, a posebno na način na koji se bori protiv prirodnih katastrofa i pruža pomoć drugim zemljama u takvim situacijama. Ovo istraživanje može pomoći u daljem razvoju i poboljšanju sistema za upravljanje krizama u Bosni i Hercegovini i drugim zemljama u regionu.

6. Kategorijalni pojmovi i terminološki sistem

- Civilna zaštita je “organizirana aktivnost civilnog stanovništva, društvenih organizacija i državnih organa radi zaštite stanovništva, materijalnih, kulturnih i drugih dobara od ratnih razaranja, tehnoloških, sobračajnih i drugih nesreća” (Beridan, Kreso, Tomić, 2001:70).
- Zemljotres je “prirodna pojava stara koliko je stara i planeta Zemlja. Po manifestiranim efektima izaziva strah, velike ljudske žrtve i materijalne gubitke” (Huseinbašić, 2007: 90).
- Prirodne nepogode “podrazumijevaju događaje koji su uzrokovani djelovanjem prirodne sile na koje ljudski faktor ne može uticati kao što su: potres, poplava, visoki snijeg i snježni nanosi, olujni ili orkanski vjetar, grad, prolom oblaka, klizište, suša, hladnoća, te masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti”.¹
- Katastrofa “podrazumijeva svaki prirodni ili drugi događaj koji po svome ekstenzitetu i intenzitetu kao i iznenadnim pojavljivanjem ugrozi ljude i njihovu imovinu, paralizira i prekine normalne životne tokove, ugrozi životnu sredinu i poprими takve razmjere da mu se ne mogu suprostaviti organi službe redovnih djelatnosti lokalne uže i šire zajednice pa i države u cjelini, iako je ista proglasila stanje prirodne ili druge nesreće” (Huseinbašić, 2006:11).

---

¹ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, Službene novine FBiH, br. 39/03, 22/06 i 43/10

II SISTEM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA BOSNE I HERCEGOVINE

Sistem zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine predstavlja organizirani okvir i skup mjera usmjerenih na zaštitu stanovništva, imovine i okoliša u slučaju prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa, kao i u vanrednim situacijama koje mogu ugroziti sigurnost i dobrobit građana. Ovaj sistem ima za cilj koordinirati i mobilizirati resurse, institucije i stručnjake kako bi se efikasno i brzo reagiralo u hitnim situacijama.

2. Struktura sistema nacionalne sigurnosti

Politički sistem svake države čine mnoge politike koje se primjenjuju u različitim društvenim oblastima i djelatnostima poput ekonomije, socijalne sfere, zdravstva, sigurnosti, obrazovanja, kulture, vanjskih poslova i drugih. “U skladu sa svojom sigurnosnom politikom, države uspostavljaju sopstvene sisteme sigurnosti, definiraju njihovu strukturu, mijenjaju ih, usklađuju sa svojim potrebama i u odnosu na unutarne i izvanjsko stanje sigurnosti utvrđuju mjere i aktivnosti organa, organizacija, agencija i direkcija države za mirnodopsko stanje, vanredno stanje i ratno stanje” (Beridan, 2008:55).

2.1. Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine

U cilju boljeg razumijevanja sistema zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine potrebno je obratiti pažnju na dokument “Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine” jer ona obuhvata strukturu sektora sigurnosti. Sigurnosnu politiku Bosne i Hercegovine je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 85. sjednici odražanoj 8. februara 2006. godine na osnovu člana 12. stav 1. tačka o) Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 88/5) usvojilo. „Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine je dokument koji definiše dugoročnu i koherentnu strategiju, koja daje okvir i smjernice za igradnju sistema, strukture i svih mehanizama neophodnih za efikasno djelovanje sektora sigurnosti. Sigurnosnu politiku razrađuje izvršna vlast Bosne i Hercegovine koja ima sposobnost da koordinira primjenu obavještajno-sigurnosnih, vojnih, ekonomskih, diplomatskih, tehnoloških, informacijskih i ostalih resursa radi postizanja sigurnosnih ciljeva. Pored osnovnih vrijednosti, koje su zbog značaja za ukupnu sigurnost Bosne i Hercegovine posebno istaknute, dokument također

procjenjuje sigurnosno okruženje, rizike i prijetnje, te definiše principe, interese i ciljeve koje Bosna i Hercegovina želi ostvariti u oblasti sigurnosti“ (Sigurnosna politika BiH, 2006:1).

Kako bi se ciljevi iz navedenog dokumenta sproveli, potrebni su zajednički napori i istrajnost državnih organa i resora. Organi i institucije na svim nivoima vlasti trebaju dati svoj potpuni doprinos implementaciji kroz prepoznavanje sigurnosnih prijetnji u pravom trenutku, planiranje odgovarajućih mjera i pravilnim reagiranjem jer interesi države treba da budu iznad svih drugih interesa.

2.2. Ogledna struktura nacionalne sigurnosti

Nacionalna sigurnost Bosne i Hercegovine predstavlja kompleksan sistem koji ima za cilj zaštitu vitalnih interesa zemlje i njenih građana. U skladu sa svojim ustavom i zakonima, Bosna i Hercegovina ima razvijenu strukturu nacionalne sigurnosti koja se sastoji od ključnih institucija i mehanizama. Razumijevanje ove strukture i njenog funkcionisanja je ključno za analizu uloge Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći Turskoj i njihovu sposobnost da odgovore na izazove i krize. U knjizi “Politika i sigurnost” autor Beridan (2008:56) navodi četiri ključna aspekta strukture nacionalne sigurnosti i to:

1. Funkcije sistema sigurnosti;

- a. Funkcioniranje političkog i ekonomskog sistema države;
- b. Nacionalna odbrana;
  - Oružana borba;
  - Neoružani oblici otpora
- c. Zaštita, spašavanje i Civilna zaštita;
- d. Zaštita javnog reda i mira;
- e. Ekološka sigurnost;
- f. Socijalni, pravni i drugi aspekti i funkcije sigurnosti (zaštita ljudskih prava i sloboda);
- g. Ostale funkcije sistema sigurnosti;

2. Snage tj nosioce sistema sigurnosti;

- a. Organi države;
- b. Organizacije, agencije, službe i direkcije u sistemu sigurnosti;

c. Društvo i njegove komponente;

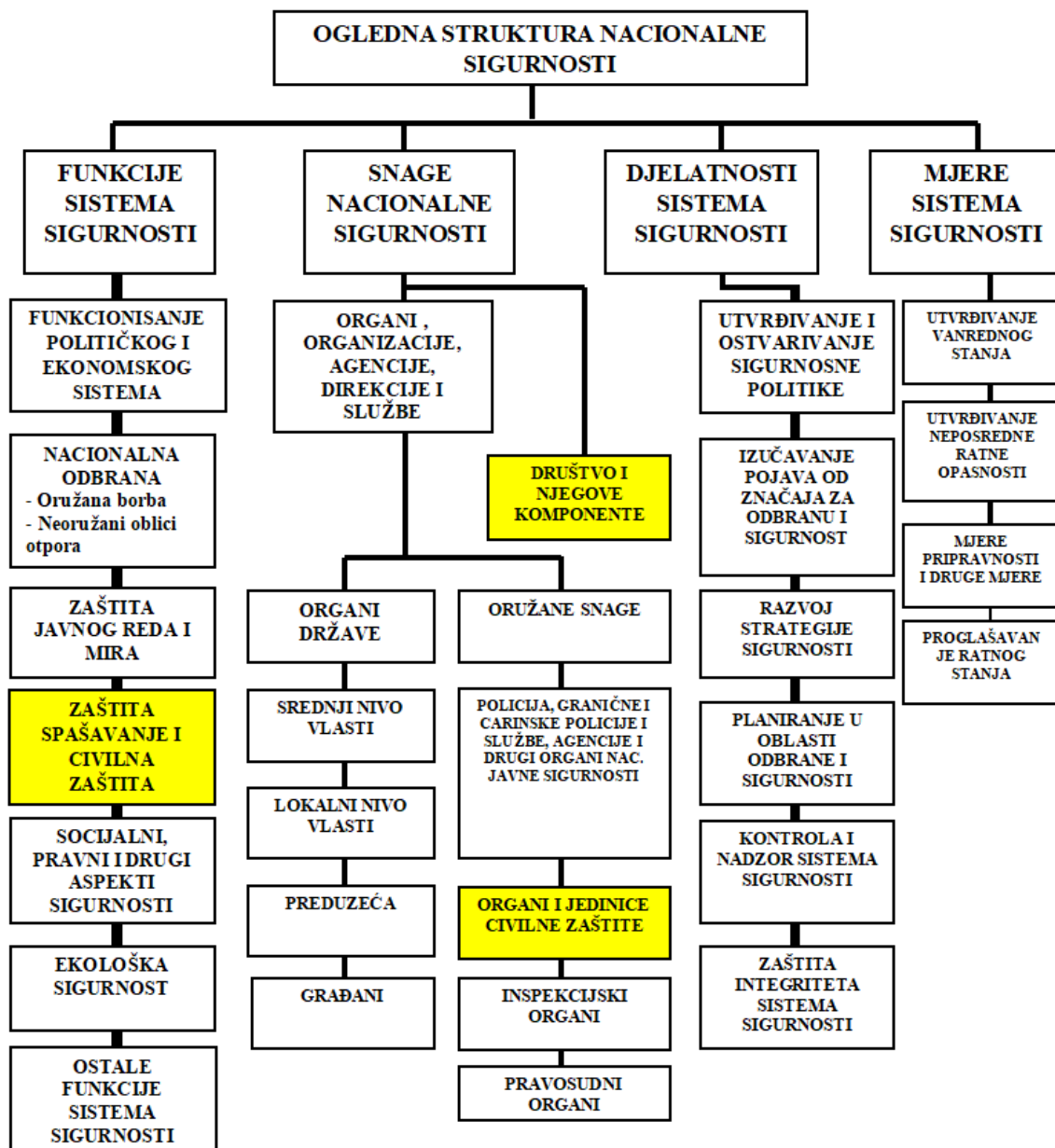
3. Djelatnosti tj. aktivnosti sistema sigurnosti ;

- a. Utvrđivanje i provođenje sigurnosne politike;
- b. Izučavanje pojava od značaja za sigurnost i odbranu;
- c. Razvoj strategija sigurnosti;
- d. Planiranje u oblasti sigurnosti i odbrane;
- e. Kontrola i nadzor sistema sigurnosti;
- f. Zaštita integriteta sistema sigurnosti;

4. Mjere sistema sigurnosti.

- a. Utvrđivanje i proglašavanje vanrednog stanja;
- b. Utvrđivanje ratne opasnosti;
- c. Mjere pripravnosti;
- d. Proglašavanje ratnog stanja;

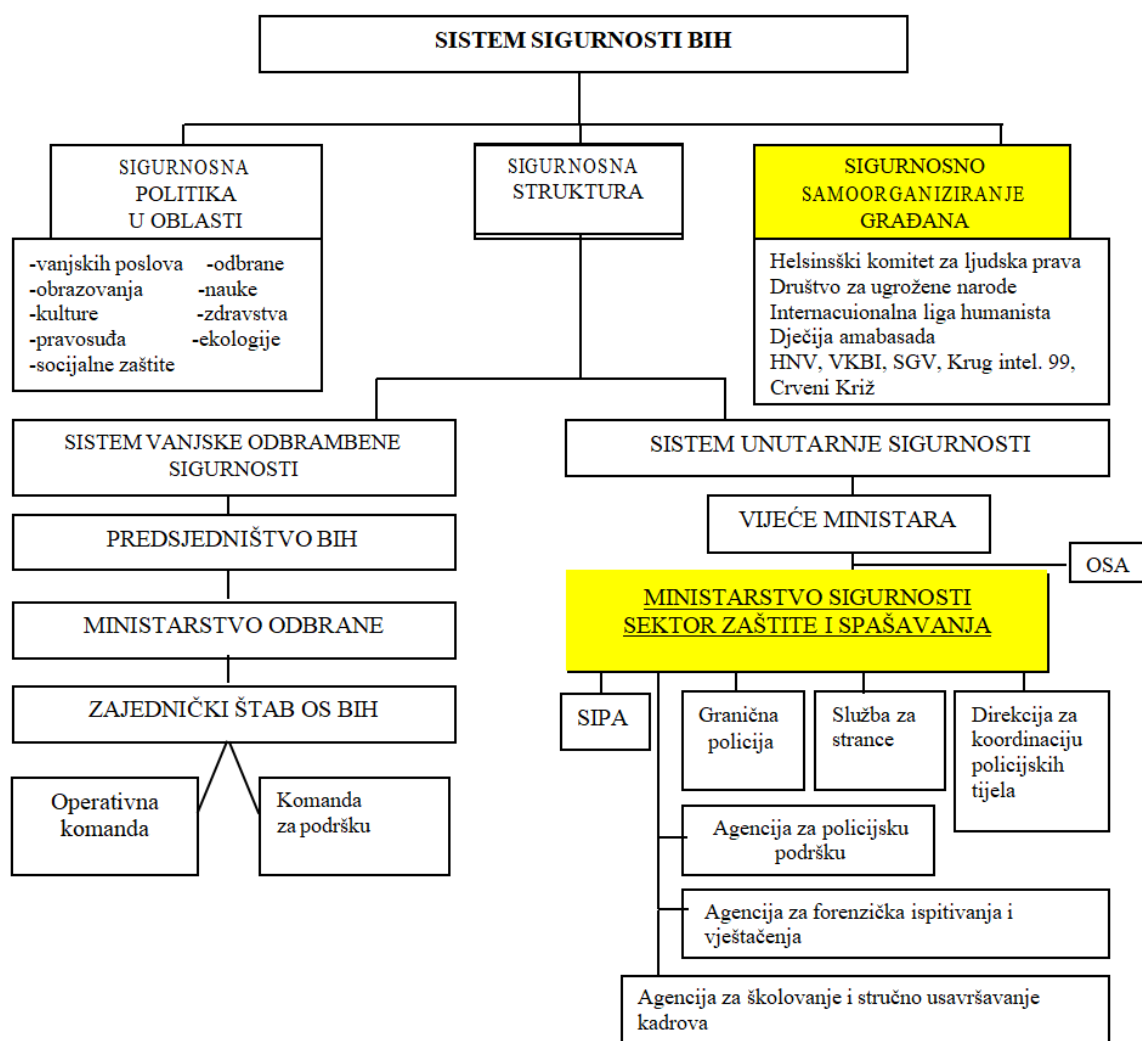
Shema br. 1 Prikaz ogledne strukture nacionalne sigurnosti (Beridan, 2008:57)

Kompletna struktura nacionalne sigurnosti je izrazito bitna jer prikazuje sistem u kojem je potrebno da sve karike funkcioniraju za najbolji mogući rezultat. Međutim, u shematskom prikazu istaknuta su tri polja, radi se o zaštiti, spašavanju i civilnoj zaštiti, zatim o društvu i njegovim komponentama, te o organima i jedinicama civilne zaštite. Ova tri polja su izrazito važna kako bi se istakla njihova relevantnost za organizaciju i odlazak osoblja iz Bosne i Hercegovine radi pružanja pomoći Republici Turskoj. Naime, organizacije za zaštitu i spašavanje, kao i civilna zaštita imaju organizovanu obuku, opremu i kapacitete za situacije kao što je zemljotres u Turskoj u februaru 2023. godine. Iako su jedinice obučene za ovakve

situacije, njihov odlazak na mjesta pogođena prirodnom katastrofom je otežan zbog kompleksnog političkog sistema. Zatim, solidarnost i spremnost društva na volonterski rad, prikupljanje humanitarne pomoći i organizovanje logističke podrške predstavljaju važan aspekt u ovom kontekstu. Stanovništvo Bosne i Hercegovine je bilo od izrazitog značaja pri organizaciji prikupljanja pomoći za građane Republike Turske. U ovom segmentu dolazi do izražaja društvo kao cjelina, uključujući građane i organizacije poput Pomozi.ba

2.2.1. Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine

Ovaj sistem uključuje brojne aktere, od državnih institucija do lokalnih zajednica i građana. U skladu s tim, u ovom poglavlju će biti predstavljen shematski prikaz sistema sigurnosti Bosne i Hercegovine, s posebnim osvrtom na dvije ključne komponente: sigurnosno samoorganiziranje građana i Ministarstvo sigurnosti u okviru kojeg se nalazi Sektor zaštite i spašavanja.

Shema br. 2 Prikaz sistema sigurnosti Bosne i Hercegovine

Sektor za zaštitu i spašavanje Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine je osnovan 2004. godine kao Sektor za civilnu zaštitu. Sektorom rukovodi pomoćnik ministra za zaštitu i spašavanje. „U skladu sa članom 14. alineja 7. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, u oblasti zaštite i spašavanja Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine nadležno je za:

- Provođenje međunarodnih obaveza i saradnju u provođenju civilne zaštite;
- Koordiniranje djelovanja entitetskih službi civilne zaštite u BiH i usklađivanje njihovih planova za slučaj prirodne ili druge nesreće koje zahvataju teritoriju BiH,
- Donošenje programa i planova zaštite i spašavanja.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na svojoj 83. sjednici održanoj 09.04.2009. godine, dalo saglasnost na novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine. U skladu sa ovim pravilnikom usvojena je i nova sistematizacija radnih mjesta prema kojoj Sektor za civilnu zaštitu mijenja naziv u Sektor za zaštitu i spašavanje u okviru kojeg je uspostavljen i Operativno komunikacijski centar BiH-112.

Prema predmetnom pravilniku i novoj sistematizaciji radnih mjesta Sektor za zaštitu i spašavanje sačinjavaju:

- Odsjek za međunarodnu saradnju i koordinaciju,
- Odsjek za strateško planiranje, mjere zaštite i spašavanja,
- Odsjek za strukturu i obuku i
- Operativno komunikacijski centar BiH-112.

Na nižim nivoima organizacije sistema zaštite i spašavanja formirane su i operativno funkcioniraju entitetske uprave civilne zaštite (Federalna uprava civilne zaštite Federacije Bosne i Hercegovine i Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske) i Odjel za javnu sigurnost Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine” (Služba za civilnu zaštitu, Ministarstvo sigurnosti BiH, 2009).²

---

² Više na: <http://msb.gov.ba/onama/default.aspx?id=1653&langTag=bs-BA> pristupljeno 29.5.2023.

2.3. Zaštita, spašavanje i civilna zaštita u pogledu funkcija nacionalnih sistema sigurnosti

Kada razmatramo funkcije sistema sigurnosti, nailazimo na tri pojma koji imaju zasebno, ali slično značenje kako u teoriji tako i u praksi. Ti pojmovi su civilna odbrana, zaštita i spašavanje, i civilna zaštita. “Civilna odbrana je komponenta nacionalne odbrane koja se sastoji od mjera i aktivnosti za suprotstavljanje opasnim situacijama izazvanih prirodnim nesrećama, unutrašnjim ili međunarodnim krizama, oružanim konfliktima. Civilna zaštita je organizirana aktivnost civilnog stanovništva, društvenih organizacija i državnih organa radi zaštite stanovništva, materijalnih, kulturnih i drugih dobara od ratnih razaranja, elementarnih nesreća velikih razmjera, tehnoloških, saobraćajnih i drugih nesreća” (Beridan, 2001: 70). Civilna zaštita se prvi put, kao zasebna organizacija, pojavila u Prvom svjetskom ratu, dok je u Drugom svjetskom ratu već znatno bila razvijena. Među ovim pojmovima, civilna odbrana je najopćenitiji pojam i u nekim državama obuhvata sve aspekte odbrambene funkcije države koji nisu vojni. “Možemo reći da pojam Civilne odbrane u svom sadržaju integrira općenito zaštitu u spašavanje i civilnu zaštitu” (Beridan, 2008: 85).

2.3.1. Zaštita i spašavanje u pogledu funkcija nacionalnih sistema sigurnosti

“Zaštita i spašavanje je opći naziv za integralnu funkciju države koju ova sintagma opisuje. Međunarodnim pravom definirana „Civilna zaštita“ posebno za ratne uvjete, kao najznačajniji dio djelatnosti zaštite i spašavanja ima svoje specifično značenje i mirnodopske uvjete, i kao djelatnost i kao organizacija” (Beridan, 2008: 85).

2.3.2. Civilna zaštita u pogledu funkcija nacionalnih sistema sigurnosti

Civilna zaštita predstavlja sastavni dio, ključnu funkciju i organizacijski element nacionalnih sistema sigurnosti. Sam pojam djelimično opisuje njenu suštinu koja sa stajališta djelatnosti, pravnog i psihološkog aspekta naglašava njen nevojni, neoružani karakter. U teoriji i praksi se javlja razmišljanje i rasprava o sadržaju i značenju pojmova "civilne odbrane" i "civilne zaštite". Obzirom na to da su obje djelatnosti razvijene i oblikovane kao koncepti u ratovima proteklih godina, postoje dileme na političkom, strateškom i teorijskom nivou. “Počevši od organizacije Međunarodnog crvenog križa 1864. godine u Ženevi, preko Prvog svjetskog rata i nakon njega formiranja Lige naroda, do Ženevskih konvencija između dva svjetska rata i nakon Drugog svjetskog rata, intencija je bila “humaniziranje rata“, koja podrazumijeva

ograničavanje upotrebe sredstava koja kod ljudi izazivaju prevelike patnje i zaštitu onih koji ne učestvuju u oružanim sukobima ili su, pak, onesposobljeni za aktivno učešće u njima” (Beridan, 2008:86).

Pojam civilne odbrane po prvi put je upotrijebljen u Velikoj Britaniji, a pod njim se podrazumijevala. Nakon završetka Drugog svjetskog rata, civilna odbrana je postala ustaljen termin u mnogim nacionalnim politikama i strategijama sigurnosti. “Zbog boljeg razumijevanja, neophodno je načiniti distinkciju između pojmova i to na način da se pod pojmom civilne zaštite podrazumijevaju i humanitarne djelatnosti (u miru, ratu, i vanrednim situacijama) sistema nacionalne sigurnosti, a pod upravom civilnih organa vlasti države. Ukoliko država organizira civilnu odbranu pod kojom će se podrazumijevati široki spektar djelatnosti države u ratu, u kojoj učešće direktno ostvaruje ministarstvo odbrane, onda ćemo “civilnu zaštitu“ razumijevati samo jednim osnovnim humanitarnim aspektom zaštite i spašavanja u miru i ratu” (Beridan, 2008:87).

3. Civilna zaštita i zaštita i spašavanje

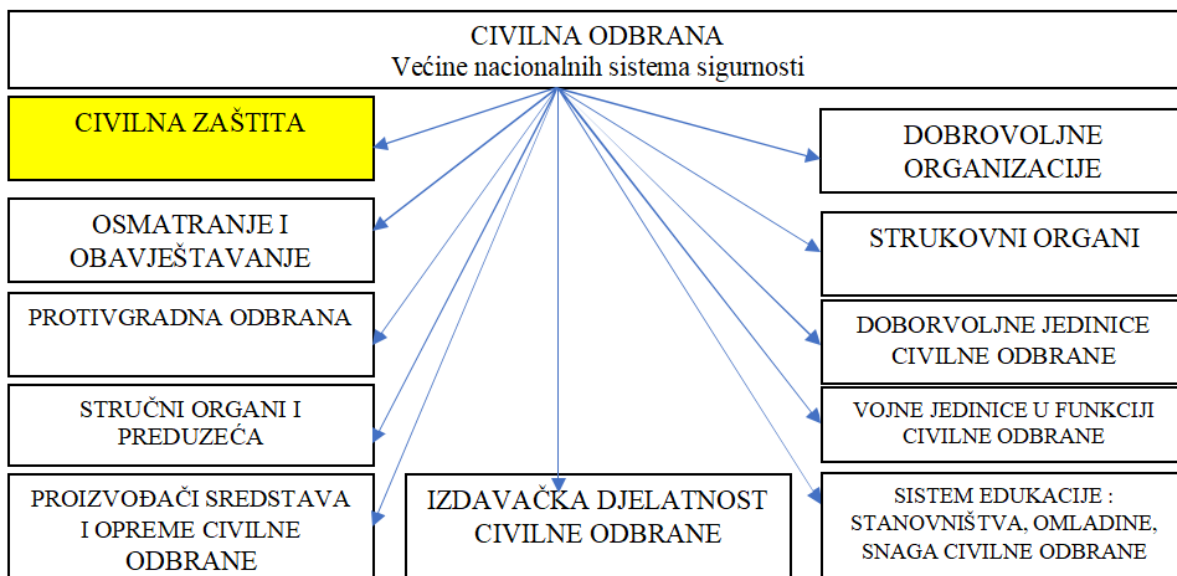
Civilna zaštita i zaštita i spašavanje su ključne komponente svake države. One predstavljaju organizirane napore i resurse usmjerene ka zaštiti građana, imovine i kulturnog naslijeđa. U većini država postoji posebna organizacija ili agencija zadužena za ove aktivnosti, koja se bavi preventivnim mjerama, obukom i upravljanjem u kriznim situacijama. Civilna zaštita je posebno važna u državama koje nisu u ratnom sukobu, gdje se fokusira na mirnodopske aktivnosti. Međutim, važno je naglasiti da civilna zaštita ne zamjenjuje redovne organe i službe zadužene za zaštitu i spašavanje, već djeluje kao podrška i dopuna njihovim naporima. Dakle, “civilna zaštita podrazumijeva organiziranje, pripremu i funkcioniranje zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih, kulturnih i drugih dobara i vrijednosti od posljedica ratnih i terorističkih djelovanja, prirodnih i tehnoloških katastrofa, saobraćajnih i drugih nesreća” (Beridan, 2008: 89). U pogledu vrsta opasnosti, možemo govoriti o dvije grupacije:

- Opasnosti prirodnog porijekla (zemljotresi, poplave, klizišta, erozije, atmosferske pojave) i
- Opasnosti antropološkog porijekla (nenamjerni: akcidenti; namjerni: sabotaže, diverzije, terorizam, rat).

3.1. Od civilne odbrane ka Civilnoj zaštiti

Većina savremenih država u okviru sigurnosne strukture posjeduju vanjsku (odbrambena) i unutarnju sigurnost. Vanjska (odbrambena) sigurnost ima dvije polusfere, i to vojnu, te civilnu sferu. Ovakva podjela prisutna je u sistemima odbrane zapadnih država, dok se termin “Civilna odbrana” prvi put uvodi u terminologiju 1940. godine u Velikoj Britaniji. Termin Civilna zaštita je raširen u državama koje su bile dio bivše socijalističke zajednice. Ako bismo sagledali različite perspektive u definiranju pojma Civilne odbrane, sa posebnim aspektom na stavove zapadnih država, onda bi se moglo reći da je civilna odbrana “dio odbrane i zaštite u funkcionalnom i organizacijskom pogledu koji se bavi zaštitom, odbranom i spašavanjem stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i tehničkih katastrofa i drugih velikih nesreća i ratnih razaranja, stvaranjem uvjeta za normalan život i rad na postradalim područjima, snadbijevanje civilnog stanovništva u neoružanoj borbi i otporu agresoru i stvaranjem uvjeta za ukupnu odbranu i zaštitu (promatranje i javljanje, pozadinske aktivnosti stanovništva i sl.)” (Jovanović, 1992: 25).

Huseinbašić (2007: 35) navodi da se u bivšoj SFRJ “Civilna zaštita definirala kao strategijska komponenta sistema općenarodne odbrane i društvene samozaštite namijenjena za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od ratnih djelovanja, elementarnih nepogoda i drugih nesreća širih razmjera. Civilna odbrana i Civilna zaštita tretirane su kao dio odbrambenog sistema i vrlo često su u razmatranju mnogih teoretičara i praktičara ovi pojmovi tretirani kao sinonimi. No, da li zaista ima razlike i u čemu je zapravo razlika? Profesor Huseinbašić u knjizi „Civilna zaštita u sistemu sigurnosti“ navodi da analizom samih pojmova “odbrana“ i “zaštita“ možemo uvidjeti razliku, tj. iz samog definiranja pojmova pojam “odbrana“ proizilazi militantna funkcija, a pojam “zaštita“ asocira na prirodnu reakciju da se na opasnost reagira zaštitom: od refleksne reakcije do organizirane aktivnosti pojedinca, pa i ukupnog sistema države” (Huseinbašić, 2007:35). Civilna zaštita obuhvata širi spektar aktivnosti koje su regulirane nacionalnim propisima i obuhvataju različite aspekte.

Shema br. 3 Sistem Civilne odbrane većine savremenih država (Huseinbašić, 2007:36)

U shematskom prikazu iznad, civilna zaštita ima ključnu ulogu u mnogim zemljama širom svijeta, sa glavnim zadatkom zaštite i spašavanja u situacijama kada je potrebno sanirati posljedice prirodnih sila kao što su zemljotresi, vjetrovi, lavine, klizišta i slično.

Huseinbašić (2007: 37) navodi da su Civilnu zaštitu, kao dio Civilne odbrane, sačinjavali su sljedeći elementi :

- Samozaštita građana,
- Mjere zaštite i spašavanja,
- Službe zaštite i spašavanja,
- Jedinice Civilne zaštite i
- Štabovi i povjerenici Civilne zaštite.

3.2. Pravna i međunarodna utemeljenja Civilne zaštite

Civilna zaštita je jasno definirana i međunarodno prihvaćena putem Dopunskog protokola I Ženevskih konvencija iz 1949. godine, koji se odnosi na zaštitu žrtava međunarodnih oružanih sukoba. „Od 8. juna 1977. godine Glava VI ovog Protokola u cjelini je posvećena civilnoj zaštiti. U članu 61. (naslovljenim kao: Definicije i polje primjene) stoji:

a. "**Civilna zaštita** znači obavljanje nekih ili svih niže spomenutih humanitarnih zadataka kako bi se civilno stanovništvo zaštitilo od opasnosti od neprijateljstva ili katastrofa i kako bi mu se pomoglo da se oporavi od njihovih posljedica, te kako bi mu se osigurali potrebni uvjeti za preživljavanje. Ti su zadaci:

- služba uzbunjivanja,
- evakuacija,
- stavljanje na raspolaganje i organizacija skloništa,
- provedba mjera zamračivanja,
- spašavanje,
- sanitetska služba, uključujući prvu pomoć i vjersku pomoć,
- borba protiv požara,
- otkrivanje i označavanje opasnih zona,
- dekontaminacija i druge slične zaštitne mjere,
- hitni smještaj i opskrba,
- hitna pomoć u uspostavljanju i održavanju reda u postradalim zonama,
- hitno uspostavljanje potrebnih komunalnih usluga,
- hitne pogrebne usluge,
- pomoć u očuvanju dobara bitnih za preživljavanje,
- dopunske aktivnosti potrebne za obavljanje bilo kojeg od spomenutih zadataka, uključujući, ali ne isključivo, planiranje i organizaciju,

b. '**organizacije Civilne zaštite**' znače ustanove i druge jedinice koje su nadležne vlasti stranke sukoba organizirale ili ovlastile za obavljanje bilo kojeg zadatka spomenutih u tački (a) i koje su namijenjene i upotrijebljavaju se isključivo za te zadatke;

c. '**osoblje**' organizacija Civilne zaštite znači osobe kojima je stranka sukoba namijenila isključivo obavljanje zadataka nabrojanih u tački (a), uključujući osoblje kojemu je stranka sukoba namijenila isključivo upravljanje tim organizacijama;

d. **'materijal'** organizacija Civilne zaštite znači opremu, zalihe i prijevozna sredstva što ih te organizacije upotrebljavaju za obavljanje zadataka nabrojanih u tački (a).³

Pored Ženevke konvencije neki od pravno relevantnih aspekata civilne odbrane i Civilne zaštite su:

- Obrazovanje Međunarodnog Komiteta Crvenog križa u Ženevi 1883. godine;
- Utvrđivanje sile zaštitnice, Ženeva 1883.godine;
- Haški pravilnik 1907. godine;
- Ženevski protokol 1925.godine o zabrani hemijskih i bakterijskih sredstava koji je donešen u okviru Društva naroda;⁴
- Konvencija o ranjenicima, bolesnicima i ratnim zarobljenicima iz 1929. godine koja je donesena u okviru Društva naroda.

3.3. Civilna zaštita u sistemu sigurnosti Bosne i Hercegovine

Kao što je već spomenuto, međunarodno pravo postavlja opće smjernice koje su države potpisnice obavezne poštovati, ali unutar tih smjernica državama je dopušteno da samostalno reguliraju područje Civilne zaštite putem vlastitih pravnih akata. Svakako da domicilno pravo ne može biti suprotno međunaordnom pravu.

Civilna zaštita Bosne i Hercegovine prema porijeklu povezana je sa prostorima bivše Kraljevine SHS 1932. godine, a onda Jugoslavije u svim njenim transformacijskim oblicima: DFJ, FNRJ i SFRJ. Ono što se moglo istaći kao pozitivno iskustvo odnosi se na vrijeme više SFRJ i ocjenu da je oblast Civilne zaštite u tome vremenu bila potpuno uređena u zakonskim i podzakonskim propisima. Nakon raspada bivše SFRJ krajem 1991. godine i početkom 1992. godine, raspao se jedinstveni sistem općenarodne odbrane. S obzirom da je Civilna zaštita bila “strategijska komponenta sistema općenarodne odbrane” ona je doživjela raspad, pravno (de iure), ali i stvarno (de facto), jer su pripadnici Civilne zaštite napustili ovo strukturu, formacije

---

³ Ženevske konvencije za zaštitu žrtava rata iz 1949. i dopunski protokoli, (2000:234-235), Odjel za promidžbu i saradnju međunarodnog odbora Crvenog križa, Zagreb

⁴ Liga naroda je međunarodno udruženje država stvoreno poslije Prvog svjetskog rata na Pariskoj mirovnoj konferenciji 1919. godine. Po ustavu Lige naroda svi su se međunaordni sporovi imali rješavati mirnim putem posredovanjem ili arbitražom Vijeća Lige naroda, a narušitelj mira potpadao je pod sankcije. Različiti interesi većih sila onemogućili su provođenje ustava Lige naroda, što je pokazao i Drugi svjetski rat. Raspuštanje Lige službeno je objavljeno u Ženevi 18, aprila 1946. godine (Beridan, Tomić i Kreso: 2001: 187-188).

su se raspale, materijalna sredstva ustupljena drugim snagama. Nakon uspješno provedenog Referenduma o nezavisnosti Bosne i Hercegovine 29. februara i 1. marta 1992. godine, te 6. aprila 1992. godine počeo je proces međunarodnog priznanja Bosne i Hercegovine, ali i ubrzanog donošenja propisa. Tako je 20. maja donesena Uredba sa zakonskom snagom o odbrani ("Službeni list RBiH" broj 4/92) po kojoj je otpočeo proces formiranja snaga odbrane (Vojne i Civilne odbrane) (Huseinbašić, 2007: 33).

Sistem Civilne odbrane Republike Bosne i Hercegovine 1992. godine sastojao se od:

- Civilne zaštite,
- Osmatranja i obavještanja,
- Veza rukovođenja i kriptozastite,
- Planiranja i obuke i
- Odbrambene pripreme organa, preduzeća i drugih pravnih lica.

Najznačajnija promjena dogodila se kada su organi, preduzeća i službe koje već redovno obavljaju zadatke zaštite i spašavanja, uključeni u sistem Civilne zaštite Bosne i Hercegovine. "Kada je Dejtonskim mirovnim sporazumom 1995. godine država Bosna i Hercegovina ustrojena sa dva entiteta, pokrenuta je aktivnost na normativno - pravnom ustrojstvu svih oblasti, pa i sistema odbrane u oba entiteta. Doneseni su ustavi i zakoni kojima je uređena oblast odbrane (u Federaciji Bosne i Hercegovine 1996. godine, a u Republici Srpskoj 1997. godine). U oba entiteta učinjen je iskorak od Civilne odbrane ka Civilnoj zaštiti, ali i dalje u resoru odbrane Federacije Bosne i Hercegovine do 1999. godine, a u Republici Srpskoj do 2002. godine" (Huseinbašić, 2007: 37).

Oblast zaštite i spašavanja u Bosni i Hercegovini definisana je prvenstveno Ustavom Bosne i Hercegovine i Okvirnim zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br: 50/08). Osim toga, mnogi drugi zakoni i podzakonski akti, direktno ili indirektno, regulišu hitne situacije i doprinose definisanju sistema zaštite i spašavanja u Bosni i Hercegovini. Među najznačajnijim zakonima i podzakonskim aktima koji uređuju ovo područje su:

- Ustav BiH;

- Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH br. ("Sl. glasnik BiH", br. 5/2003, 42/2003, 26/2004, 42/2004, 45/2006, 88/2007, 35/2009, 59/2009, 103/2009, 87/2012, 6/2013, 19/2016 i 83/2017).
- Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH, br. 50/08.);
- Pravilnik o organizaciji, uslovima i načinu funkcionisanja Operativno- komunikacijskog centra Bosne i Hercegovine-112 (Službeni glasnik BiH, br. 56/09);
- Zakon o komunikacijama (Službeni glasnik BiH, br. 31/03);
- Pravilo 38/2008 Regulatorne agencije za komunikacije BiH-Plan brojeva za telefonske usluge Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine;
- Zakon o zaštiti i spašavanju u vandrednim situacijama Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ br. 121/12);
- Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća "Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, br. 22/06 i br. 43/10);
- Zakon o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine Federacije BiH“, br. 64/09);
- Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br.29/16).

Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini ima izuzetan značaj jer jasno definiše nadležnosti organa i institucija Bosne i Hercegovine u vezi međusobne i međunarodne saradnje, kao i koordinaciju sa entitetskim upravama i upravom Brčko Distrikta. Stupio je na snagu 01.07.2008. godine, pružajući čvrst okvir za efikasno delovanje u situacijama prirodnih katastrofa i drugih vanrednih događaja. Temelje organizacije civilne zaštite čine četiri utvrđena organizacijska i menadžerska nivoa, a to su:

- Državni nivo (Ministarstvo sigurnosti - Sektor za zaštitu i spašavanje);
- Entitetski nivo i Brčko Distrikt (Federalna uprava civilne zaštite, Republička uprava civilne zaštite i Odjel javne sigurnosti Brčko Distrikta);
- Kantonalne uprave civilne zaštite;

- Općinske službe civilne zaštite.⁵

3.3.1. Civilna zaštita entiteta Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta

Nakon što je 1999.godine, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, Civilna zaštita izdvojena iz Ministarstva odbrane, usvojen je i drugi Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća 2003.godine. Prema tom Zakonu Civilna zaštita Federacije BiH sastoji se od 7 elemenata:

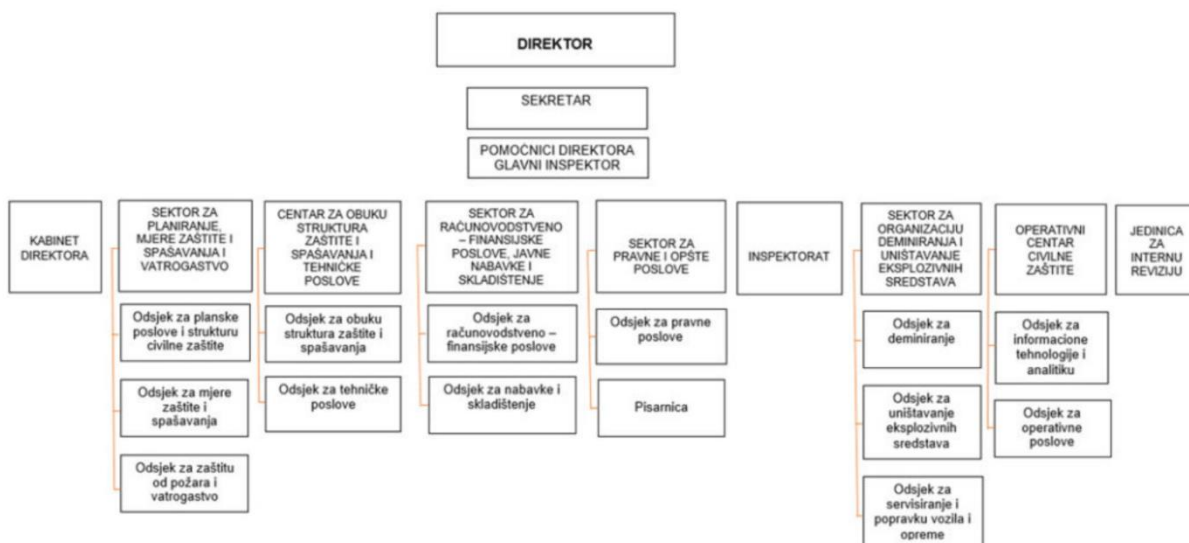
- Lična i uzajamna zaštita,
- Mjere zaštite i spašavanja,
- Štabovi Civilne zaštite,
- Povjerenici Civilne zaštite,
- Službe zaštite i spašavanja,
- Jedinice Civilne zaštite,
- Rukovođenje i upotreba snaga i sredstava Civilne zaštite (Huseinbašić, 2007:135).

U sistemu zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine, odluke se donose na principu subsidijarnosti – „načelo donošenja odluka i njihovog provođenja na najnižem mogućem nivou uz koordinaciju na višem potrebnom nivou“.⁶

---

⁵ Centar za sigurnosne studije BiH, Zaštita i spašavanje u BiH, Sarajevo, 2010

⁶ Okvirni Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, čl. 2: tačka 11

Shema br. 4 Organizaciona struktura Federalne uprave civilne zaštite⁷

Zakonom o Civilnoj zaštiti iz 1997. i Zakonom o Civilnoj zaštiti iz 2002.godine uređen je sistem civilne zaštite Republike Srpske. Ovim Zakonima uspostavljena je Republička uprava Civilne zaštite, koju sačinjavaju tri osnovna elementa:

- Samozaštita;
- Zadaci Civilne zaštite;
- Snage Civilne zaštite (Huseinbašić, 2007:136).

Za razliku od Civilne zaštite Federacije BiH, koja se sastoji od 7 elemenata, Civilna zaštita Republike Srpske obuhvata 5 elemenata:

- Lična i uzajamna zaštita;
- Mjere Civilne zaštite;
- Štabovi i povjerenici Civilne zaštite;
- Službe i jedinice Civilne zaštite; -
- Rukovođenje i upotreba snaga i sredstava Civilne zaštite (Huseinbašić, 2007:137).

⁷ <http://www.fucz.gov.ba/organizaciona-struktura/> pristupljeno 8.5.2023.

Shema br. 5 Organizaciona struktura RUCZRS⁸

U okviru Brčko Distrikta, Odjeljenje za javnu sigurnost ima ključnu ulogu u oblasti zaštite i spašavanja. Ovo odjeljenje obavlja administrativne, stručne i druge zadatke u vezi sa zaštitom i spašavanjem. Također, kao najviše tijelo, Odjeljenje sprovodi utvrđenu politiku i osigurava provođenje zakona Brčko Distrikta i drugih propisa koji se odnose na zaštitu i spašavanje. “Daljnju strukturu civilne zaštite Brčko Distrikta čine pododjeljenja za zaštitu i spašavanje i Odsjek za civilnu zaštitu. Odjeljenje za javnu sigurnost za svoj rad odgovara Vladi Distrikta, koja obezbjeđuje jedinstvo i cjelovitost sistema zaštite i spašavanja Brčko Distrikta.

Na osnovu Sporazuma o saradnji u ostvarivanju zadataka civilne zaštite, postignut je visok stepen saradnje između uprava i snaga civilne zaštite. Saradnja se posebno odnosi na planiranje i provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja, međusobnom obavještanju o opasnostima, nastanku i posljedicama prirodnih i drugih nesreća, međusobnoj pomoći u zaštiti i spašavanju i uklanjanju posljedica prirodnih i drugih nesreća i obrazovanju i osposobljavanju pripadnika struktura civilne zaštite i drugih nosilaca zaštite i spašavanja, kroz sve raspoložive vidove za ostvarenje navedenih zadataka. Saradnja je posebno istaknuta u zaštiti od poplava, gašenju požara i zaštiti i spašavanju od NUS-a. Isto tako, zakoni o civilnoj zaštiti su

⁸ <https://ruczrs.org/%d0%be-%d0%bd%d0%b0%d0%bc%d0%b0/> pristupljeno 8.5.2023.

kompatibilni i gotovo identični, što daje dodatni motiv za zajedničko djelovanje u prirodnim i drugim nesrećama na području cijele Bosne i Hercegovine”.⁹

Shema br. 6 Organizaciona struktura civilne zaštite u Brčko Distriktu¹⁰

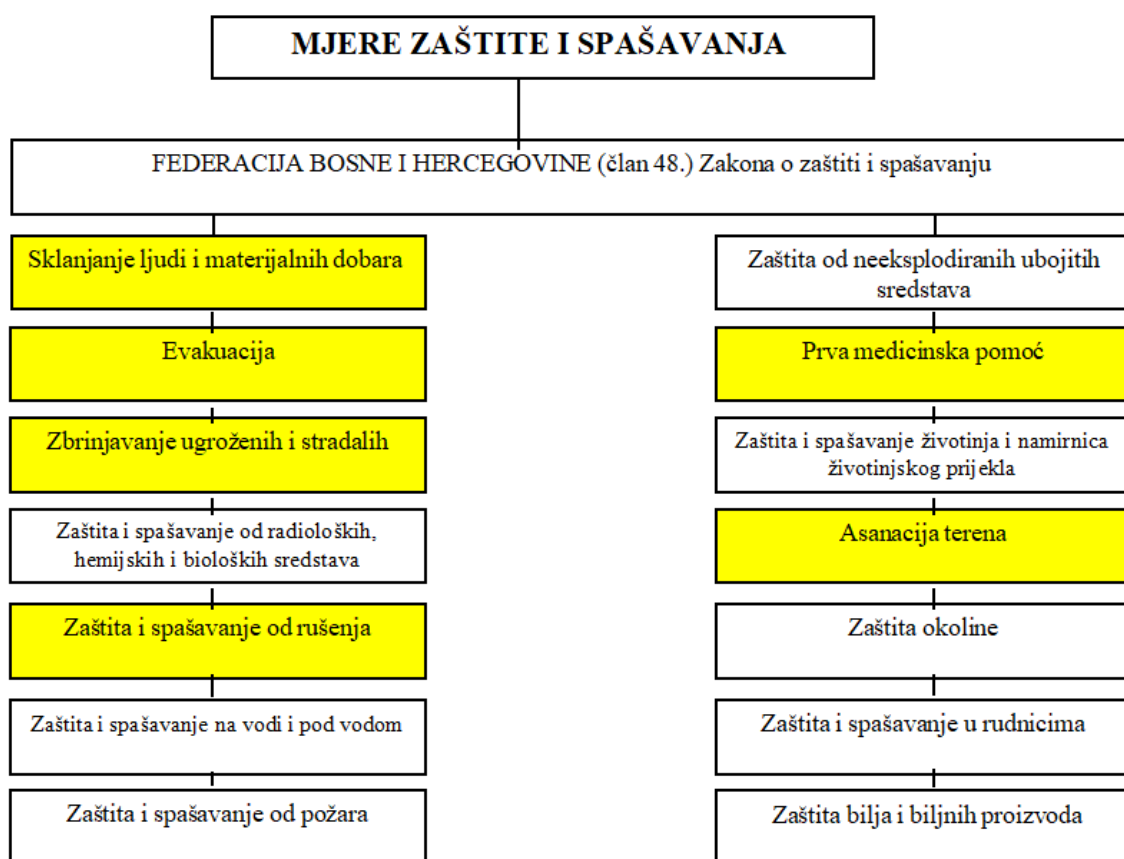
⁹ Zaštita i spašavanje u Bosni i Hercegovini, Centar za sigurnosne studije BiH, Sarajevo: 2010
http://css.ba/wpcontent/uploads/2011/06/images_docs_zastita%20i%20spasavanje%20u%20bih%202010.doc1.pdf

¹⁰ Isto

4. Mjere zaštite i spašavanja

U savremenom kontekstu razvoja Civilne zaštite u Bosni i Hercegovini, važnu ulogu imaju mjere zaštite i spašavanja koje čine temeljni dio tog sistema. Ove mjere su prisutne u sistemima Civilne zaštite drugih država i predstavljaju bitan sadržaj i zadatke, a imaju i međunarodno-pravno utemeljenje koje smo već spomenuli. Kao neizostavan dio Civilne zaštite, mjere zaštite i spašavanja imaju izuzetan značaj u prevenciji, ali također su prisutne kao operativne aktivnosti u svim životnim i radnim okruženjima, jer se ostvaruju kroz individualnu i međusobnu zaštitu.

Shema br. 7 Reducirana i modifikovana shema mjera zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine¹¹

¹¹ Reducirana i modifikovana shema mjera zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine; Izvor Huseinbašić, (2007:149)

Na shematskom prikazu navedene su mjere zaštite i spašavanja Federacije BiH koje su navedene u Zakonu o zaštiti i spašavanju član 48, a polja koja su označena žutom bojom su polja koja su usko povezana sa temom magistarskog rada.

4.1. Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara

Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara je jedna od najstarijih mjera zaštite i spašavanja u sistemu Civilne zaštite. Ova mjera je prisutna u svakoj fazi razvoja ljudskog društva, počevši od prahistorijskog čovjeka kada se susretao sa opasnostima prirodnih pojava, od životinja i slično tome, pa sve do danas kada se čovječanstvo susreće sa mnogo više opasnosti. Kod ove mjere pozitivno je što gotovo nema nepoznatih stvari i što se čovjek po svojoj prirodi teži skloniti od potencijalne opasnosti u predviđena ili improvizirana skloništa.

Skloništa prema lokaciji i mogućim korisnicima mogu biti:

- Kućna (grade se po mjestu stanovanja na 50m² stambene površine 1 sklonište, a u radnim sredinama za 2/3 zaposlenih osoba),
- Javna skloništa (grade se na najvećoj frekvenciji građana velika do 1000 i vrlo velika preko 1000 sklonišnih mjesta).

Skloništa prema namjeni i zaštitnim svojstvima:

- Dopunske zaštite (za višesatni boravak, 50 osoba u rubnim i manje ugroženim zonama gradova i naselja),
- Osnovne zaštite (za 300 osoba u gradskim i industrijskim zonama),
- Pojačane zaštite (za zaštitu 200 osoba i njihov boravak 14 dana).

Skloništa prema kapacitetu:

- Porodična, za 3-7 osoba,
- Mala, za 50 osoba,
- Srednja, do 200 osoba,
- Velika, do 1000 osoba,
- Vrlo velika, preko 1000 osoba.

Skloništa po pravilu imaju: prostore, instalaciju i opremu (Huseinbašić, 2007: 152).

4.2. Evakuacija

Evakuacija predstavlja važnu mjeru zaštite i spašavanja koja ima za cilj premještanje ljudi i materijalnih dobara s ugroženih područja na sigurna mjesta koja su manje ili nisu uopće ugrožena. Evakuacija može biti blagovremena (preventivna) i naknadna (interventna), dok prema obimu može biti djelimična i potpuna. Veoma bitno je da se evakuacija planira dvostrano, to jeste da se osigura prostor gdje će se vršiti primanje evakuiranih osoba. Nakon niza razornih zemljotresa, poput onih u Turskoj u februaru 2023. godine, vrši se naknadna evakuacija jer se u ovom slučaju ne može izvesti blagovremena evakuacija. Ovaj tip evakuacije se “uglavnom izvodi po nastanku opasnosti, interventno, po principu “da se spasi što se spasiti može”. Njeno provođenje je jako otežano jer u kratkom vremenu treba osigurati prevoz, smještaj na novoj lokaciji, odjeću, obuću i ishranu za veliki broj osoba” (Huseinbašić, 2007: 156).

4.3. Zbrinjavanje ugroženih i stradalih

“Zbrinjavanje podrazumijeva aktivnost Civilne zaštite i svih subjekata društva za osiguranje osnovnih životnih potreba stanovništva koje u kratkom vremenskom intervalu ostanu bez elementarnih uvijeta za život kao npr: bez stana, hrane, odjeće, obuće, vode za piće i higijene, bez najbližih članova porodice i srodnika, uz teška psihofizička i zdravstvena stanja” (Huseinbašić, 2007: 157). U potrebi za zbrinjavanjem mogu se naći osobe usljed iznenadnih prirodnih nesreća poput zemljotresa, poplava, požara i slično tome. Ova mjera je zaista kompleksna i prema obimu, složenosti, ali naravno i prema humanosti jer je potrebna najšira i sinhronizirana aktivnost svih subjekata na višem i nižem nivou kako bi mjera bila uspješno sprovedena.

4.4. Zaštita i spašavanje od rušenja

Pojave poput zemljotresa su često iznenadne i ljudi se na njih ne mogu u cjelosti pripremiti. Ljudi i materijalna dobra se nađu zatrpani ispod ruševina. Situacija na ruševini, koja je već po prirodi kompleksna, usložnjava se svakog momenta, te su potrebne snage i subjekti za RHB zaštitu, prva medicinska pomoć, protivpožarnu zaštitu, građevinske, komunalne, vodovodne i elektrodistributivne službe. Sveobuhvatna kompleksnost situacije ukazuje na to da zaštita i spašavanje iz ruševina u velikim katastrofama predstavlja globalni izazov jer premašuje kapacitete spasilačkih snaga jedne države što potvrđuje i situacija u Turskoj od februara 2023. godine gdje je veliki broj spasilačkih timova upućen u Republiku Tursku kako bi pomogao domicilnoj Civilnoj zaštiti.

4.5. Prva medicinska pomoć

U svim državama koje uspostavljaju i primjenjuju Civilnu zaštitu, pružanje prve medicinske pomoći je jedna od ključnih mjera zaštite i spašavanja. "Prva medicinska pomoć na ovom nivou podrazumijeva skup mjera i postupaka na mjestu nesreće, preživljavanje povrijeđenih i oboljelih i smanjenje štetnih posljedica na najmanju mjeru. U sistemu Civilne zaštite ona se nastoji približiti građanima u tolikoj mjeri koliko je nužno u okviru samopomoći, osobne i uzajamne prve pomoći" (Huseinbašić, 2007: 246).

4.6. Asanacija terena

Ova mjera zaštite i spašavanja ima za cilj sprječavanje naknadnih štetnih posljedica na živote, zdravlje ljudi, životinje i materijalna dobra. Ona uključuje uklanjanje tijela preminulih osoba i uginulih životinja, zaustavljanje opasnog djelovanja oštećenih električnih, plinskih, vodovodnih i kanalizacionih instalacija izazvanih prirodnim i drugim nesrećama. Također, ova mjera obuhvaća provođenje dezinfekcije, dezinsekcije, deratizacije i drugih sanitarno-profilaktičkih aktivnosti s ciljem prevencije i suzbijanja epidemija i zaraznih bolesti. Asanacija terena nakon razornih zemljotresa ima ključnu ulogu u osiguravanju sigurnosti ljudi, obnovi infrastrukture, pružanju hitne pomoći, sprječavanju sekundarnih štetnih posljedica i obnovi privrede. To je važan korak u procesu oporavka nakon zemljotresa i omogućuje zajednici da se ponovno uspostavi i nastavi normalno funkcioniranje.

III SISTEM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA REPBLIKE TURSKE

3. Opća obilježja Republike Turske

Turska, službeno poznata kao Republika Turska, je euroazijska država koja se prostire na dva kontinenta - Anatolijskom poluotoku u jugozapadnoj Aziji i Trakiji (svojevrsnom mostu između Europe i Azije) na jugoistoku Europe. Turska je jedna od najvažnijih zemalja u regiji i ima bogatu historiju i kulturu koja se proteže hiljadama godina. Ima značajnu ulogu u mnogim područjima, uključujući i sistem zaštite i spašavanja. Njena površina od 785 347 km², od čega je europski dio 23 641 km², a azijski dio 761 706 km² ili 97%¹², graničenje sa osam zemalja, kao i izlazi na Crno more i Sredozemno more, čine je ključnom geografskom tačkom na globalnoj karti. S glavnim gradom Ankarom kao administrativnim središtem, ali s Istanbulom kao neospornim privrednim epicentrom, Turska privlači pozornost kao zemlja kontrasta. Njeno stanovništvo, koje je 2021. godine brojilo oko 82 miliona ljudi, čini je jednom od najmnogoljudnijih država u Europi i Aziji. S različitim etničkim skupinama i kulturnim tradicijama, Turska je često opisivana kao spoj istoka i zapada, snažno oblikovana historijskim nasljeđem.

3.1. Podložnost Republike Turske zemljotresima

Turska je jedna od zemalja koja se suočava s visokim rizikom od zemljotresa, s obzirom na svoj geografski položaj na aktivnim seizmičkim područjima. Kroz stoljeća, različiti dijelovi Turske bili su pogođeni zemljotresima različitih magnituda i razornosti. Ova historija zemljotresa oblikovala je svijest o važnosti sistema zaštite i spašavanja te izgradnji otpornih struktura. "Turska je na trećem mjestu u svijetu po broju žrtava povezanih s potresima i na osmom mjestu po ukupnom broju pogođenih osoba. Svake godine, zemlja doživljava barem jedan potres magnitude 5. Turska je počela razvijati svoju politiku u vezi s katastrofama 1939. godine nakon Erzincanskog potresa koji je uzrokovao 33.000 smrtnih slučajeva i 100.000 povrijeđenih. Dvadeset godina kasnije, Turski parlament usvojio je Zakon o mjerama opreza koje treba poduzeti zbog katastrofa koje utječu na javni život i pružanja pomoći (Br. 7269) kako bi se ispunio pravni vakum koji je dugo postojao."¹³ Posebna važnost će se pridati seriji iznimno jakih zemljotresa koji su zabilježeni u februaru 2023. godine te su značajno uticali na

---

¹² <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=62811> pristupljeno 9.6.2023.

¹³ <https://www.proculther.eu/afad/> pristupljeno 9.6.2023.

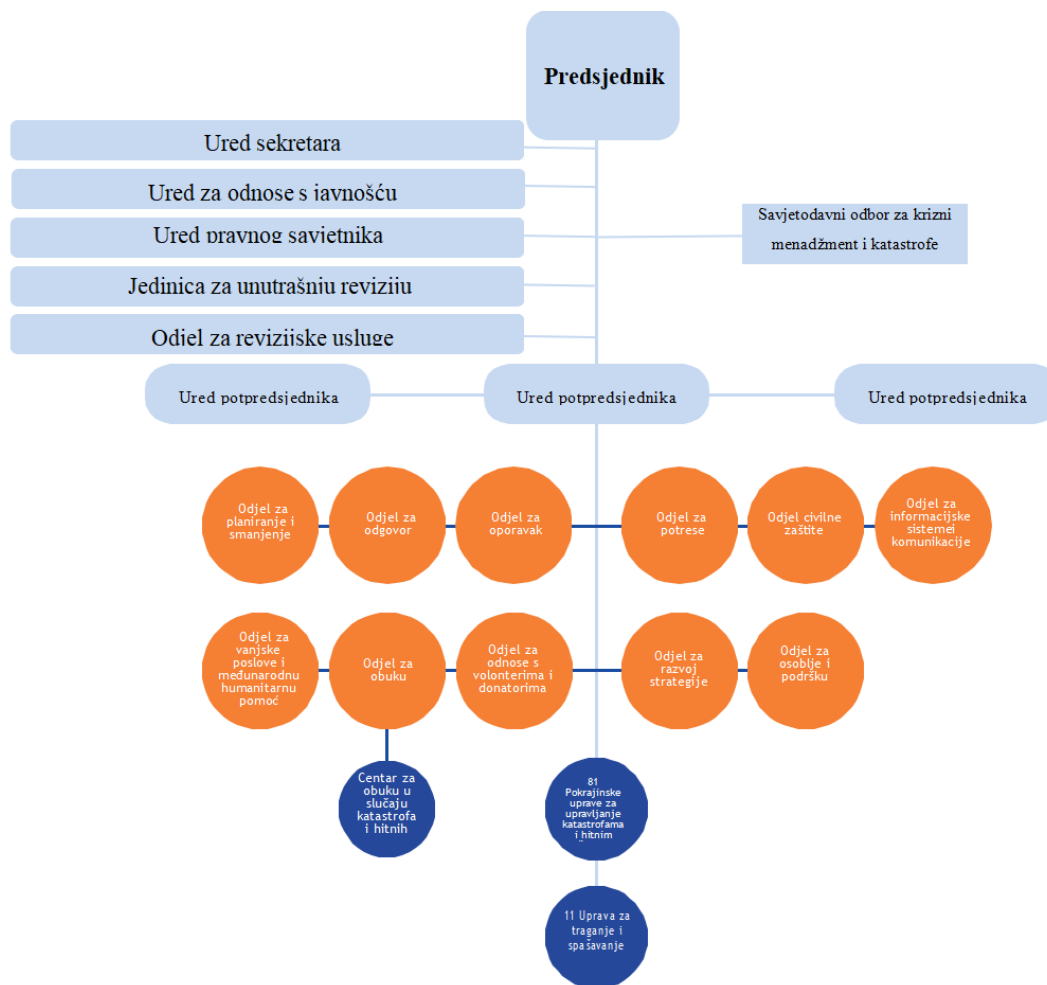
sve segmente države. Detaljna analiza ovih zemljotresa bit će od ključne važnosti za razumijevanje njihovih uzroka, mehanizama i posljedica te će pružiti vrijedne uvide u mogućnosti smanjenja rizika od budućih potresa u Turskoj.

3.2. Zaštita i spašavanje u Republici Turskoj

U kontekstu sistema zaštite i spašavanja, Republika Turska je uspostavila organizacijsku strukturu i institucije kako bi se suočila s rizicima od prirodnih katastrofa. Agencija za upravljanje katastrofama i hitnim situacijama (AFAD) ima ključnu ulogu u koordinaciji i upravljanju situacijama u kriznim situacijama u zemlji. AFAD se bavi pripremom za katastrofe, reakcijom na hitne situacije i koordinacijom pomoći i spašavanja.

3.2.1. Predsjedništvo za upravljanje katastrofama i hitnim situacijama (AFAD)

Predsjedništvo za upravljanje katastrofama i hitnim situacijama (AFAD) je institucija koja ima ključnu ulogu u prevenciji katastrofa, smanjenju šteta koje one mogu prouzročiti te koordinaciji odgovora nakon katastrofa. Djeluje u sklopu Ministarstva unutrašnjih poslova, u skladu sa Predsjedničkim dekretom broj 4 izdanom 15. jula 2018. godine. Njena osnovna svrha je promovisanje saradnje između različitih vladinih agencija kako bi se osigurala učinkovita reakcija u slučaju katastrofe. Prema institucionalnoj strukturi i zadacima AFAD-a, kako je utvrđeno zakonom, ima horizontalnu i fleksibilnu administrativnu strukturu te je usmjerena na rezultate u izvršavanju svojih zadataka. Institucija može formirati radne grupe kojima može dodijeliti osoblje i izvan institucije, ako je potrebno.

Shema br. 8 Prikaz organizacione strukture AFAD-a¹⁴

“AFAD je predstavio novi model upravljanja katastrofama, poznat kao Integrirani sistem upravljanja katastrofama, koji stavlja naglasak na prelazak s upravljanja kriznim situacijama na upravljanje rizikom. Ovaj pristup se temelji na prepoznavanju rizika i poduzimanju preventivnih mjera kako bi se smanjila ranjivost zajednica i infrastrukture na katastrofe. AFAD djeluje putem 81 pokrajinskog ogranka širom Turske, te ima 11 jedinica za potragu i spašavanje. Iako je glavna institucija za upravljanje katastrofama i hitnim situacijama, AFAD saraduje s raznim državnim institucijama i nevladinim organizacijama, ovisno o vrsti i ozbiljnosti svake pojedinačne situacije. Ova saradnja omogućuje koordinirani pristup i učinkovitu reakciju u suočavanju s različitim vrstama katastrofa i hitnih situacija. U proteklih sedam godina, AFAD je uspješno koordinirao odgovor Turske na brojne razorne potrese i poplave, između ostalih, te su pružili pomoć preživjelima da ponovno uspostave svoje živote. Na međunarodnoj razini, AFAD je uspješno izvršio misije pružanja humanitarne pomoći u više

¹⁴ Republic of Turkey, Ministry of Interior. AFAD STRATEGIC PLAN 2019-2023.

od 50 zemalja na 5 kontinenta. Prema Izvještaju o globalnoj humanitarnoj pomoći za 2018. godinu koji sadrži globalne podatke za 2017. godinu, Turska je bila prva zemlja po humanitarnoj pomoći s iznosom od 8,07 milijardi američkih dolara. Turska je zadržala vodeću poziciju s omjerom od 0,85% između nacionalnog dohotka i humanitarne pomoći, kao "najveća nacija u davanju" na svijetu".¹⁵

3.2.2. Sistem za smanjenje rizika od katastrofa (ARAS)

Projekat za smanjenje rizika od katastrofa (ARAS) pokrenut je u svrhu korištenja različitih metoda za analizu rizika od klizišta i odrona kako bi se mogle izraditi preciznije karte. "Turska ima drugu najveću mrežu za praćenje zemljotresa u Evropi. Sa 1.143 stanice za posmatranje zemljotresa koje rade, AFAD 24 sata dnevno prati seizmičku aktivnost u Turskoj i okolnim područjima. Nacionalna strategija i akcioni plan za potrese se sastoje od 7 ciljeva, 29 strategija i 87 akcija pod 3 glavne teme. Ažurirane su specifikacije za zgrade koje će se graditi u seizmičkim zonama" i "Mapa opasnosti od zemljotresa Turske".

Od 2012. godine, AFAD je finansirao istraživačke i razvojne projekte koji se odnose na upravljanje rizikom od katastrofa u okviru Nacionalnog programa za istraživanje zemljotresa (UDAP)."¹⁶ Bitno je spomenuti i turski strateški plan za upravljanje katastrofama koji predstavlja viziju zemlje i služi kao okvirni dokument njenog sistema upravljanja katastrofama. Nacionalni plan za smanjenje rizika od katastrofa (TARAP) definiše principe i pruža model zasnovan na efikasnom korišćenju resursa i raspodjeli odgovornosti radi uspješnog upravljanja katastrofama.

U Turskoj nije sve pusto slovo na papiru, pa je tako od početka 2021. godine, preko 37 miliona građana prošlo trening podizanja svijesti o katastrofama putem online ili ličnih sesija. Trening obuhvata teme kao što su prevencija i pripravnost za zemljotrese, poplave, klizišta, požare i lavine na nivou pojedinca i domaćinstva. Da bi se podigla svijest javnih vlasti i unaprijedili lokalni kapaciteti za upravljanje katastrofama i vanrednim situacijama, i guverneri kao i načelnici ruralnih područja pohađaju programe obuke o podizanju svijesti o katastrofama i upravljanju njima. Mobilni simulacijski kamioni AFAD-a posjećuju mnoge gradove i mjesta u Turskoj kako bi građanima, posebno djeci, pružili priliku da iskuse simulacije zemljotresa i

---

¹⁵ <https://en.afad.gov.tr/about-us> pristupljeno 9.6.2023.

¹⁶ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/national-disaster-management-system/turkiye_en pristupljeno 9.6.2023.

nauče pravilno ponašanje tokom katastrofe. Također su pripremljeni video snimci, animacije, posteri i brošure na turskom, engleskom i arapskom jeziku o različitim vrstama rizika od katastrofa.

3.2.3. Sistemi ranog upozorenja (AFAD RED)

AFAD-RED, turski sistem za procjenu štete i gubitaka od zemljotresa, je aplikacija za upravljanje rizikom od katastrofe zasnovana na scenarijima. Sistem doprinosi kapacitetu državnih i lokalnih vlasti za ublažavanje (priprema nacionalnih i lokalnih planova ublažavanja), pripravnosti (razvoj kapaciteta i analiza potreba), reagovanja (nacionalni i lokalni planovi odgovora) i fazama oporavka ciklusa upravljanja katastrofama. Sistem se kontinuirano ažurira s dodatkom novih modula. On pruža podršku u preliminarnoj procjeni štete nakon zemljotresa, kao i u planiranju i analizi scenarija prije potresa. Jedan od zahtjeva Turskog kodeksa o zemljotresima u građevinarstvu iz 2019. godine je postavljanje standarda za sisteme za nadzor kvalitete građevina (naročito visokih zgrada).

3.2.4. Turski plan odgovora na katastrofe (TAMP)

Turski plan odgovora na katastrofe (TAMP) obuhvata institucije i organizacije koje sudjeluju u efikasnom odgovoru na sve vrste i veličine katastrofa i vanrednih situacija koje se dogode u zemlji. "Ovaj nacionalni plan definiše uloge i odgovornosti sa integriranim pristupom planiranju i utvrđuje osnovne elemente planiranja odgovora. TAMP je fleksibilan, modularno struktuiran i prilagodljiv svim vrstama i razmjerama katastrofa.

TAMP dodjeljuje odgovornosti osoblju svih uključenih strana (ministarstava, javnih institucija i nevladinih organizacija) nakon katastrofe na lokalnom/nacionalnom nivou, da rade u okviru 28 radnih grupa. Ukupno je 10 ministarstava i nevladinih organizacija zaduženo kao glavni partneri, a preko 100 ih je dodatno uključeno kao podrška".¹⁷ Odgovoran je za planiranje i koordinaciju javnih institucija i nevladinih organizacija u slučaju katastrofe na lokalnom/nacionalnom nivou. Cilj mu je minimizirati gubitak života i imovine putem efikasnog upravljanja resursima.

---

¹⁷ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/national-disaster-management-system/turkiye_en pristupljeno 9.6.2023.

3.2.5. Turski odbor za katastrofe i hitne slučaje

Koordinacioni odbor za katastrofe i hitne situacije odgovoran je za procjenu informacija u slučajevima katastrofa i hitnih situacija, identifikaciju mjera koje treba preduzeti, osiguranje i inspekciju njihove implementacije, te osiguravanje koordinacije između javnih agencija i organizacija i nevladinih organizacija. “Odborom predsjedava državni sekretar u Premijerskom ministarstvu, a njegovi članovi čine ministri odbrane, unutrašnjih poslova, finansija, nacionalnog obrazovanja, zaštite okoliša i urbanizacije, zdravstva, saobraćaja, energetike i prirodnih resursa, šumarstva i hidrauličkih radova, državni sekretari u Organizaciji za državno planiranje, generalni direktor Agencije za upravljanje katastrofama i hitnim situacijama, generalni direktor Turskog Crvenog polumjeseca i drugi visoki rukovoditelji ministarstava i organizacija koje imenuje predsjednik Odbora. Odbor se sastaje najmanje četiri puta godišnje. Osim toga, ako je potrebno, Odbor se može sastati izvanredno na poziv predsjednika Odbora”.¹⁸

3.2.6. Međunarodna saradnja AFAD-a

U današnjem svijetu koji se suočava s brojnim izazovima katastrofa, Turska agencija za upravljanje katastrofama (AFAD) stoji kao snažan i aktivni sudionik na međunarodnom i globalnom nivou. Kroz svoje angažmane, AFAD je uspostavio partnerstva i uključio se u različite organizacije širom svijeta, pružajući podršku i dijeleći svoje stručnosti u upravljanju rizicima od katastrofa. U nastavku ćemo istaknuti neke od organizacija u koje je AFAD uključen, čime potvrđuje svoju predanost globalnoj solidarnosti i saradnji u suočavanju s izazovima katastrofa: “Organizacija za crnomorsku ekonomsku saradnju, Inicijativa za spremnost i prevenciju katastrofa za Jugoistočnu Evropu (DPPI SEE), Organizacija za ekonomsku saradnju, Evropski mediteranski seizmološki centar, Inkorporirane istraživačke institucije za seizmologiju, Međunarodni seizmološki centar, Opservatorije i istraživačke ustanove za evropsku seizmologiju, Mehanizam civilne zaštite EU, Ured UN-a za koordinaciju humanitarnih poslova Centralni fond za vanredne situacije, Ured UN-a za koordinaciju humanitarnih poslova Grupa za podršku donatorima, Međunarodne organizacije sa kojima

---

¹⁸ <https://en.afad.gov.tr/disaster-and-emergency-coordination-board> pristupljeno 9.6.2023.

AFAD suraduje, Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju, Evroatlantski centar za koordinaciju odgovora na katastrofe, Evropska komisija, Evropski forum za smanjenje rizika od katastrofa, Organizacija za hranu i poljoprivredu, Regionalna civilno-vojna koordinacija u katastrofama, Međunarodna federacija društava Crvenog krsta i Crvenog polumeseca, Japanska agencija za međunarodnu saradnju, Organizacija Sjevernoatlantskog pakta, Odbor za planiranje u vanrednim situacijama, Grupa civilne zaštite, Organizacija za ekonomski razvoj i saradnju, Organizacija islamske saradnje, Organizacija za zabranu hemijskog oružja, UNDP, UNESCAP, UNHCR, UNICEF, UNDRR, UNFPA, UNRWA, WB, WFP, SZO”.¹⁹

AFAD, kao Turska agencija za upravljanje katastrofama, zasluđuje veliku pohvalu za svoj nesebičan angažman i pružanje pomoći drugim državama u njihovim vremenima potrebe. Kao što smo vidjeli u nedavnim zemljotresima u februaru 2023. godine, AFAD je pružio neprocjenjivu podršku pogođenim područjima, brzo djelujući i pružajući hitnu pomoć i resurse. Ova spremnost da se pruži pomoć drugima i solidarnost koju AFAD iskazuje trebala bi poslužiti kao primjer i motivacija drugim državama da pruže podršku Turskoj u slučaju eventualnih budućih katastrofa. U zajedništvu i uzajamnoj podršci, možemo izgraditi snažniju i otporniju svjetsku zajednicu koja će se zajedno suočiti s izazovima prirodnih katastrofa na koje niti jedna država nije imuna.

3.2.7. Turska nacionalna komisija za seizmologiju i fiziku (TUSAK)

TUSAK, ili Turska nacionalna komisija za seizmologiju i fiziku Zemlje, je podkomisija Turske nacionalne unije geodezije i geofizike. “TUSAK je jedna od 7 podkomisija koje su povezane s Turskom nacionalnom unijom geodezije i geofizike, osnovane 1968. godine paralelno s Međunarodnom unijom geodezije i geofizike (IUGG). TUSAK ima za cilj osigurati koordinaciju i suradnju s relevantnim vladinim i privatnim agencijama i organizacijama u području seizmologije i fizike Zemlje, promovirati istraživanje i primjene te predstavljati Tursku u međunarodnim organizacijama kojima je članica”.²⁰

TUSAK agencija ima ključnu ulogu u koordinaciji seizmoloških i geofizičkih istraživanja u Turskoj. Njen rad doprinosi razumijevanju potencijalnih seizmičkih rizika i unapređuje spremnost za odgovor na potencijalne katastrofe. TUSAK je također značajna komisija na

---

¹⁹ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/national-disaster-management-system/turkiye_en pristupljeno 9.6.2023.

²⁰ <https://en.afad.gov.tr/tusak> pristupljeno 9.6.2023.

međunarodnoj sceni, predstavljajući Tursku u međunarodnim organizacijama koje se bave geodezijom i geofizikom.

3.2.8. Humanitarian Relief Foundation (IHH)

IHH je započeo svoje djelovanje 1992. godine s jasnim ciljem pružanja pomoći ljudima u potrebi širom svijeta. Njihova misija obuhvata pružanje pomoći žrtvama katastrofa, ratova, prirodnih nepogoda i slično, kao i onima koji su ranjeni, izgladnjeli, bez doma ili progonjeni, bez obzira na njihovu vjeru, jezik ili rasu. “Ono što je započelo kao dobrovoljni napor za pružanje pomoći brzo je izraslo u službenu organizaciju, koja je osnovana 1995. godine. Aktivnosti IHH-a, nevladine organizacije, šire se na pet kontinenata, a njihov most dobre volje proteže se od Turske do 123 zemlje širom svijeta”.²¹

IHH daje prioritet sljedećem u svojim operacijama pomoći:

- Ratna zona ili ratom razorene zemlje i teritoriji,
- Regije pogođene prirodnim katastrofama i
- Siromaštvom pogođene zemlje i teritoriji.²²

“Nakon što je regiju pogodio potres magnitude 7,2, IHH Emergency timovi i IHH timovi za pretragu i spašavanje odmah su reagirali i uputili se u pogođeno područje kako bi pružili hitnu pomoć, dostavili potrebne resurse preživjelima, te se pridružili operacijama potrage i spašavanja. Također, timovi za pretragu i spašavanje koji su već bili obučeni u bližim gradovima brzo su prebačeni u regiju koja je bila pogođena katastrofom. Po dolasku, timovi su odmah počeli s aktivnostima hitne pomoći u regiji. Osim timova, IHH je uputio kamion s hitnom pomoći u grad Van. Kamion je bio opremljen materijalima poput šatora i hrane, a također je sadržavao mobilnu kuhinju koja je mogla pripremiti tople obroke za 10 hiljada ljudi dnevno. Ova oprema omogućila je pružanje osnovnih potrepština i prehrambenih resursa onima koji su najpotrebniji u tom trenutku”.²³ Pomoć humanitarne nevladine organizacije IHH pokazala se iznimno značajnom u potrazi za nestalima i pružanju pomoći ljudima nakon razornog zemljotresa. Njihova brza i koordinirana reakcija omogućila je efikasno djelovanje u hitnim situacijama i donošenje olakšanja onima koji su bili pogođeni.

---

²¹ <https://ihh.org.tr/en/about-us> pristupljeno 10.6.2023.

²² Isto

²³ <https://ihh.org.tr/en/news/ihh-emergency-aid-teams-rush-to-earthquake-hit-van-1157> pristupljeno 10.6.2023.

U oblasti zaštite i spašavanja u Turskoj, nadležni organi mogu se hijerarhijski predstaviti na sljedeći način:

1. Agencija za upravljanje katastrofama i hitnim situacijama (AFAD):
  - Glavna institucija za planiranje, koordinaciju i sprovođenje mjera zaštite i spašavanja u slučajevima katastrofa i hitnih situacija.
  - Odgovorna za pripremu nacionalnih planova zaštite od katastrofa i upravljanje kriznim situacijama.
2. Ministarstvo unutrašnjih poslova:
  - Nadležno za javni red i sigurnost, uključujući koordinaciju operativnih snaga zaštite i spašavanja na lokalnom nivou.
  - Uključeno u koordinaciju i podršku u slučajevima prirodnih katastrofa i vanrednih situacija.
3. Ministarstvo odbrane:
  - Odgovorno za vojne snage koje se angažuju u vanrednim situacijama i pružaju podršku u spašavanju i oporavku.
4. Ministarstvo zdravstva:
  - Odgovorno za medicinske službe i pružanje hitne medicinske pomoći u slučajevima katastrofa i vanrednih situacija.
5. Ministarstvo saobraćaja i infrastrukture:
  - Odgovorno za koordinaciju i podršku u vezi s transportom, komunikacijama i infrastrukturnim pitanjima u hitnim situacijama.
6. Ministarstvo zaštite okoliša i urbanizacije:
  - Nadležno za planiranje i implementaciju mjera zaštite okoliša u slučajevima katastrofa, kao i za koordinaciju oporavka nakon katastrofa.

Pored ovih organa, postoje i brojne lokalne vlasti, vatrogasne službe, policijske snage, zdravstvene institucije i volonterske organizacije koje igraju važnu ulogu u zaštiti i spašavanju na lokalnom nivou i pružaju podršku nadležnim organima. Važno je napomenuti da ova hijerarhijska struktura može biti podložna promjenama u skladu sa specifičnim okolnostima i zahtjevima situacija u kojima se zaštita i spašavanje sprovode.

IV ULOGA BOSNE I HERCEGOVINE U PRUŽANJU POMOĆI REPUBLICI TURSKOJ NAKON ZEMLJOTRESA 2023. GODINE

U svijetu koji je suočen sa sve većim izazovima prirodnih katastrofa, saradnja između država postaje značajna za efikasno suočavanje sa njihovim posljedicama. Upravo u vrijeme kada su se turske zajednice suočile sa razornim zemljotresom koji je pogodio zemlju 2023. godine, Bosna i Hercegovina se istakla kao jedan od partnera i pružila značajnu podršku Republici Turskoj.

Ovaj rad istražuje ulogu Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći nakon nedavnih zemljotresa u Turskoj, sa fokusom na razmjenu resursa, stručnosti i iskustva u reagovanju na prirodne katastrofe. Posebna pažnja se posvećuje dubokoj vezi između Bosne i Hercegovine i Turske, kao i njihovoj sposobnosti da se prilagode izazovima koje nameću zemljotresi. Podložnost Turske zemljotresima postala je dio njene realnosti, dok se zemlja suočava sa redovnim seizmičkim aktivnostima. Uprkos naporima da se unaprijedi građevinska infrastruktura i smanji rizik, zemljotresi i dalje ostavljaju ozbiljne posljedice na živote i imovinu stanovništva. U kontekstu ove teme, istražuje se kako je Bosna i Hercegovina, sa svojim stručnim znanjem i iskustvom u upravljanju prirodnim katastrofama, pružila podršku Turskoj u jačanju otpornosti na zemljotrese.

4. Historija bilateralnih odnosa Bosne i Hercegovine i Republike Turske

Bilateralni odnosi između Bosne i Hercegovine i Republike Turske su karakterizirani dugom historijom prijateljstva, političkom podrškom i saradnjom na različitim područjima. Ovi odnosi su se razvijali i jačali tokom proteklih godina, a temelje se na međusobnom poštovanju, povjerenju i zajedničkim interesima. Diplomatski odnosi između ove dvije zemlje uspostavljeni su 29. augusta 1992. godine²⁴, Bosna i Hercegovina ima ambasadu u Ankari, a Republika Turska ima ambasadu u Sarajevu.

Bosna i Hercegovina i Turska dijele mnoge kulturne, historijske i jezične veze. Veza između ove dvije zemlje ima korijene u osmanskome razdoblju, kada je Bosna bila pod vlašću Osmanskog Carstva. Taj period ostavio je dubok uticaj na bosansku kulturu, arhitekturu i

---

²⁴

https://www.mvp.gov.ba/vanjska_politika_bih/bilateralni_odnosi/datumi_priznanja_i_uspostave_diplomatskih_odnosa/?id=6 pristupljeno 10.6.2023.

društvo, te su ostaci tog naslijeđa i danas vidljivi u Bosni i Hercegovini. Politika potpore i saradnje između Bosne i Hercegovine i Turske se odvija na više razina. Na političkom planu, dvije zemlje redovito održavaju kontakte i razmjenu posjeta na visokoj razini. Obje države su se angažirale u jačanju diplomatskih veza kako bi promicale mir, stabilnost i regionalnu saradnju na Balkanu. Turska je pružila podršku Bosni i Hercegovini u njezinom procesu europskih integracija, pružajući političku podršku i dijeljenje iskustva u tom području. Turske tvrtke su prisutne u Bosni i Hercegovini na područjima poput građevinarstva, energetike, prehrambene industrije i turizma. Ova saradnja stvara nova radna mjesta i potiče ekonomski razvoj obje zemlje.

4.1. Saradnja u oblasti zaštite i spašavanja

U području zaštite i spašavanja, Bosna i Hercegovina i Republika Turska također ostvaruju saradnju. Primjeri ovakve saradnje su i obuka i razmjena stručnjaka. Turska je pružala obuku i tehničku podršku bh. stručnjacima za zaštitu i spašavanje. Kroz razmjenu stručnjaka, obuka se provodi na temama poput upravljanja krizama, spašavanja u prirodnim katastrofama, pružanja prve pomoći i postupanja u izvanrednim situacijama.

Turska agencija za suradnju i koordinaciju (TİKA), Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Savez međunarodnih liječnika i Hitna pomoć za traganje i spašavanje u Ankari (ANSAR) zajednički su organizirali obuku traganja i spašavanja u Sarajevu. Obuka je bila dio Programa izgradnje kapaciteta za hitnu medicinu i Programa obuke za hitne slučajeve i intervencije u katastrofama, a trajala je od 7.-15. maja 2023. godine. Ukupno je sudjelovalo 65 ljudi iz cijele Bosne i Hercegovine. Nakon teorijske i praktične obuke, održana je zajednička vježba u Sarajevu. "Ömer Ünal, član ANSAR-a i glavni trener potrage i spašavanja u urbanim područjima, istakao je dugogodišnju angažiranost njihovog tima u Bosni i Hercegovini u područjima potrage i spašavanja u planinama, urbanim područjima i na vodi. Njihova aktivna saradnja započela je 2017. godine. Ünal je posebno spomenuo važnost timova koji su upućeni u Tusku nakon potresa koji se dogodio 6. februara, te naglasio njihov značajan doprinos u operacijama potrage i spašavanja".²⁵ Još jedan od događaja gdje je se ističe saradnja Turske i Bosne i Hercegovine jesu i nedavne poplave koje su zadesile Bosnu i Hercegovinu usljed

---

25

https://www.tika.gov.tr/en/news/bosnia_herzegovina_search_and_rescue_staff_receives_training_with_the_support_of_tika-76176 pristupljeno 10.6.2023.

velikih padavina. Naime, početkom mjeseca juna Turska agencija za saradnju i koordinaciju (TİKA) poslala je dva motorna čamca za potragu i spašavanje Ministarstvu unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona (USK) koje se nalazi na sjeverozapadu Bosne i Hercegovine. Zbog obilne kiše u Krajini, koja se nalazi na sjeverozapadu zemlje, poplavljeni su kuće i radna mjesta. Nakon katastrofalne poplave, TİKA je poslala 150 pari čizama, 150 kabanica i dva motorna čamca u poplavljeni područja. “Erdinç Işık, koordinator TİKA-e u Bosni i Hercegovini, izrazio je solidarnost između bosanskohercegovačkih institucija i nevladinih organizacija i turskog naroda nakon potresa sa žarištem u Kahramanmaraşu 6. februara.” Također, Işık je istakao: “Htjeli smo pokazati da su Turska i Turci uz narod Bosne i Hercegovine koliko god možemo i nadamo se da će to biti od koristi”.²⁶

Saradnja između Bosne i Hercegovine i Turske predstavlja primjetan i kontinuiran oblik međunarodne saradnje. Ove dvije zemlje su razvile snažne veze u različitim sferama, uključujući politiku, privredu, kulturu i humanitarnu pomoć. Ova saradnja je potvrđena kroz razne inicijative, projekte i programi koji su imali pozitivan utjecaj na obje strane. Neki od ovakvih programa jeste i program ADAMEP, TİKA, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine i IHH Humanitarian Relief Foundation: “Organizirana je napredna obuka traganja i spašavanja na vodi i obuku trenera u Antaliji. Sudjelovalo je 33 djelatnika iz različitih regija BiH koji su prethodno prošli osnovnu obuku. Obuka je trajala 12 dana i obuhvatila je različite tehnike ronjenja, spašavanja na površinskim vodama, pretraživanja i navigacije. Ova saradnja između BiH i Turske ima za cilj unapređenje kapaciteta zaštite i spašavanja u BiH, osiguravajući brzi odgovor u hitnim situacijama na vodi”.²⁷

Saradnja između Turske i Bosne i Hercegovine će ostati snažna i kontinuirana u oblasti zaštite i spasavanja, kao i u drugim sferama. Ova saradnja je od velike važnosti za unapređenje kapaciteta za odgovor na katastrofe i hitne situacije u Bosni i Hercegovini, pružajući stručno znanje i vještine kroz obuke i razmjenu iskustava. Turska i Bosna i Hercegovina će nastaviti razvijati međusobne veze kroz redovite diplomatske kontakte, bilateralne susrete i investicijske projekte. Ova saradnja ne samo da jača političku stabilnost i ekonomski razvoj, već također promoviše kulturnu razmjenu i humanitarnu podršku. Očekuje se da će daljnja saradnja između

---

²⁶

https://www.tika.gov.tr/en/news/tika_supports_flooded_areas_of_bosnia_and_herzegovina_with_search_and_rescue_boat-76128 pristupljeno 10.6.2023.

²⁷

https://www.tika.gov.tr/en/news/tika_holds_training_to_improve_bosnia_and_herzegovina%27s_search_and_rescue_capacity-73184 pristupljeno 10.6.2023.

Turske i Bosne i Hercegovine donijeti koristi i napredak u oblasti zaštite i spašavanja, kao i u širem spektru bilateralnih odnosa.

4.2. Karakteristike zemljotresa u Turskoj u februaru 2023. godine

U ranim jutarnjim satima 6. februara 2023., jugoistok Turske, posebno grad Gaziantep, pogodio je izuzetno snažan potres magnitude 7,8. To je bio najjači zabilježeni potres u Turskoj od 1939. godine. Devet sati kasnije, drugi potres magnitude 7,6 pogodio je područje blizu grada Ekinözü u pokrajini Kahramanmaras, samo 70 kilometara udaljen od prvog potresa. Ovi potresi prouzročili su velika razaranja u urbanim i ruralnim područjima Turske i sjeverozapadne Sirije. Vlada Turske odmah je proglasila razinu uzbune 4 i zatražila međunarodnu pomoć kako bi se nosila s ovom katastrofom. Vlada Turske je 7. februara objavila tromjesečno vanredno stanje u 10 pogođenih pokrajina: Adana, Adiyaman, Diyarbakir, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaras, Kilis, Malatya, Osmaniye i Sanliurfa. Potresi su se dogodili dok su zimske oluje pogodile regiju, s niskim temperaturama i snježnim padavinama. Ovi su uvjeti nažalost pogoršali izazove s kojima su se suočavale opsežne operacije potrage i spašavanja koje su provodili lokalni timovi uz podršku međunarodnih timova.

4.2.1. Ljudske i materijalne štete

Razorna priroda ovog zemljotresa dovela je do ozbiljnih posljedica po ljude i okolinu: gubitak velikog broja života, prinudno iseljenje stanovništva, razaranje stambenih i poslovnih objekata, oštećenje infrastrukture, uključujući i zdravstvene ustanove. “Ministar unutrašnjih poslova objavio je da je u potresu život izgubilo 50.399 osoba. Prijavljenih 1200 ljudi tek treba identificirati 60 dana nakon katastrofe. Prema posljednjim službenim podacima, broj povrijeđenih je 107.204”.²⁸

“Potresi su pogodili četiri miliona djece školske dobi, uključujući 350.000 djece izbjeglica. Od toga, 254.000 učenika iz potresom pogođenih područja nastavlja školovanje u 71 drugoj pokrajini”.²⁹ Analizirajući posljedice nedavnih potresa u Turskoj, ističe se da “izravne štete na stambenim zgradama čine značajan udio u ukupnoj šteti. Prema izvještaju, 53% ukupne štete, što iznosi 18 milijardi USD, odnosi se na oštećenja stambenih zgrada. Nadalje, 28% štete, tj. 9,7 milijardi USD, povezano je s oštećenjem nestambenih zgrada poput zdravstvenih ustanova,

---

²⁸ <https://reliefweb.int/report/turkiye/turkey-earthquake-emergency-situation-report-06042023> pristupljeno 10.6.2023.

²⁹ Support to life: EMERGENCY SITUATION REPORT od 06.04.2023., pristupljeno 10.6.2023.

škola, državnih zgrada i zgrada privatnog sektora. Infrastrukturni objekti, uključujući ceste, električnu energiju i vodoopskrbu, pretrpjeli su 19% štete, odnosno 6,4 milijarde USD, ističe se u Izvješčaju Svjetske banke o procjeni katastrofa”.³⁰

Važno je napomenuti da procjene štete u izvješčaju ne obuhvataju šire ekonomske posljedice i gubitke za tursku privredu, kao ni troškove oporavka i obnove koji bi mogli biti značajno veći od izravnih šteta, što zahtijeva dodatnu dublju analizu.

4.3. Značaj međunarodne pomoći u situaciji prirodne katastrofe

Međunarodna pomoć nije samo moralna obaveza, već i ključni faktor u smanjenju ljudskog stradanja i obnovi nakon prirodnih katastrofa. Razumijevanje njenog značaja i implementacija najboljih praksi u pružanju pomoći od vitalne su važnosti za izgradnju otpornosti zajednica i jačanje njihove sposobnosti suočavanja s budućim prirodnim katastrofama.

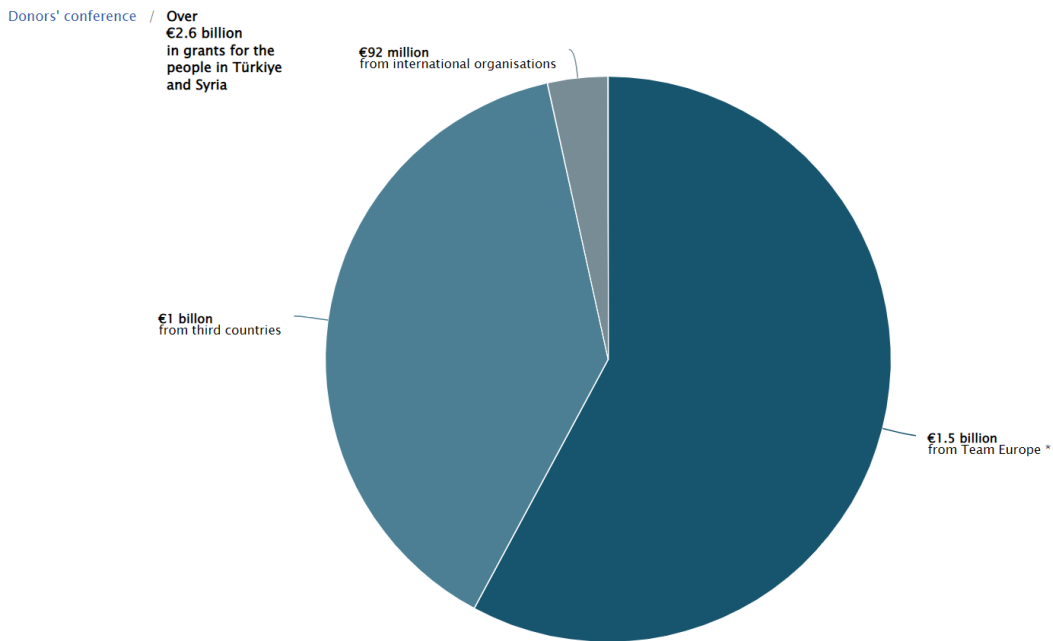
Mnoge države, kao i humanitarne organizacije su odmah reagirale i pružile značajnu pomoć, koristeći vladine mehanizme i sisteme dostave. “EU je odmah odgovorila na zahtjev Turske od 6. februara za aktiviranje Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu. U saradnji s EU-ovim Koordinacijskim centrom za odgovor na hitne situacije (ERCC) i turskim tijelima 21 država članica EU-a te Albanija, Crna Gora i Srbija ponudile su timove za potragu i spašavanje kako bi se pružila potpora službama koje prve reagiraju na terenu. U Tursku su poslani medicinski timovi radi pružanja hitne zdravstvene skrbi. EU je mobilizirao strateške rezerve sistema rescEU kako bi osigurao privremene smještajne jedinice, šatore i krevete. Satelitski sustav EU-a Copernicus također je aktiviran za pružanje usluga kartiranja u hitnim slučajevima”.³¹

Također je održana i donatorska konferencija za prikupljanje sredstava na kojoj su prikupljena značajna sredstva koja su prikazana na grafikonu ispod.

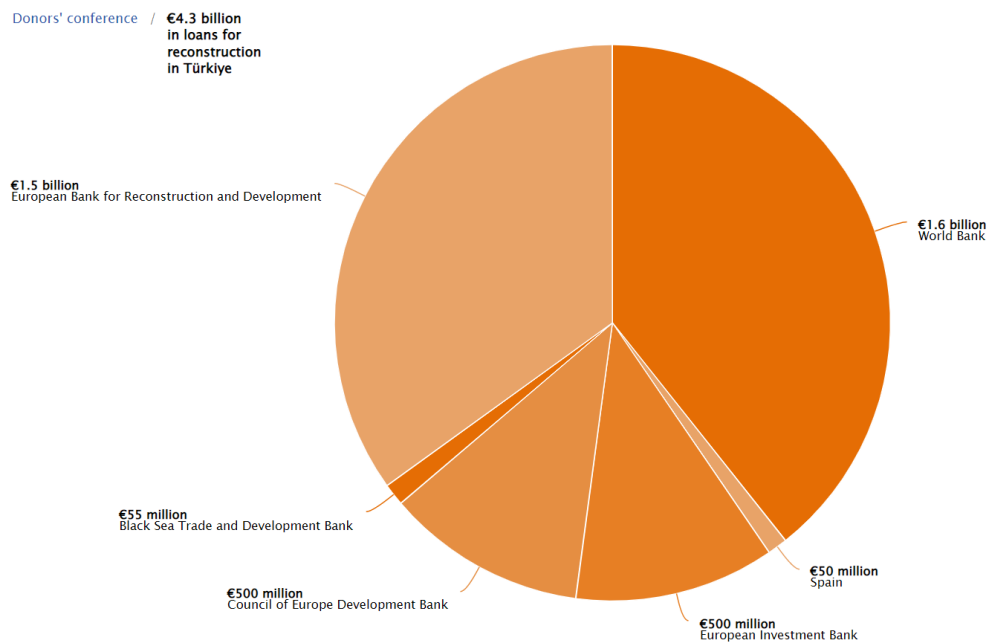
---

³⁰ <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2023/02/27/earthquake-damage-in-turkiye-estimated-to-exceed-34-billion-world-bank-disaster-assessment-report> pristupljeno 10.6.2023.

³¹ <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/news/20230206-turkey-earthquake/> pristupljeno 10.6.2023.

Grafikon br. 1 Prihodi sa donatorske konferencije za prikupljanje sredstava za narod Turske i Sirije³²

Grafikon br. 2 Prihodi sa donatorske konferencije za prikupljanje sredstava za obnovu Turske³³

³² https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/donors-conference-turkiye-and-syria_en pristupljeno 10.6.2023.

³³ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/donors-conference-turkiye-and-syria_en pristupljeno 10.6.2023.

Na grafikonima broj 1 i 2 prikazani su prihodi prikupljeni na Donatorskoj konferenciji za prikupljanje grant sredstava za narod Turske i Sirije. Grafikon 1 prikazuje da je prikupljeno ukupno 2,6 milijardi eura za podršku Turske i Sirije, od toga 92 miliona eura pomoći od međunarodnih organizacija, jedna milijarda eura od zemalja trećeg reda, te 1,5 milijardi eura od “Tima Europe”. Tim Europa sastoji se od Europske unije, država članica EU-a - uključujući njihove provedbene agencije i javne razvojne banke — kao i Europske investicijske banke (EIB) i Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD). Također, na Konferenciji je prikupljeno 4,3 milijarde eura grant sredstava za obnovu u Turskoj, od toga je Španija donirala 50 miliona eura, 55 miliona eura Crnomorska banka za trgovinu i razvoj, po 500 miliona eura od Europske investicijske banke i od Razvojne banke Vijeća Europe, 1,5 milijardu eura obezbijedila je Europska banka za obnovu i razvoj i Svjetska banka je obezbijedila 1,6 milijardi eura donacije.

Nije izostala ni pomoć NATO-a, generalni sekretar NATO-a Jens Stoltenberg rekao je da “članovi alijanse mobilisu podršku kako bi pomogli Turskoj da se izbori sa posljedicama raznog zemljotresa”.³⁴ Šef Svjetske zdravstvene organizacije Tedros Ghebreyesus istakao je da “njihova mreža timova hitne medicinske pomoći aktivirana kako bi pružila osnovnu zdravstvenu njegu povrijeđenima i najugroženijim pogođenim zemljotresom”.³⁵ Primjetna je podrška i pomoć zemalja Zapadnog Balkana: Hrvatska je poslala tim od 40 ljudi, Srbija je poslala 27 pripadnika specijalističke jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova, Vlada Sjeverne Makedonije odlučila je na vanrednoj sjednici da u Tursku pošalje 64 spasioca i drugu hitnu pomoć. Zatim, iz Crne Gore su pripadnici službi zaštite i spašavanja iz više gradova krenuli za Tursku, Kosovo je također izrazilo suosjećanje sa narodom Turske, te ponudilo pomoć”. Usljed kompleksno uređenog političkog sistema Bosne i Hercegovine, ova država nije mogla reagirati brzinom kojom su druge države reagirale, ali je “Društvo Crvenog krsta/križa Bosne i Hercegovine pokrenulo apel za pomoć ugroženom stanovništvu Sirije i Turske, te je aktiviran humanitarni broj 17023 čijim se pozivanjem doniraju dvije konvertibilne marke. Vlada Kantona Sarajevo stavila je na raspolaganje Ministarstvu sigurnosti Bosne i Hercegovine sve neophodne kapacitete u svrhu interventne pomoći i upućivanja medicinskih i spasilačkih ekipa iz ovog kantona. Kanton Sarajevo je istakao da je spreman poslati 40 do 50 pripadnika Gorske službe spašavanja Civilne zaštite KS, obučenih i certificiranih za spašavanje iz ruševina. Na raspolaganje je stavljeno i deset medicinskih timova. Pored toga saopšteno je da će i Vlada

---

³⁴ <https://www.slobodnaevropa.org/a/desetine-zemalja-ponudile-pomo%C4%87-turskoj-i-siriji/32258474.html> pristupljeno 10.6.2023.

³⁵ <https://www.slobodnaevropa.org/a/desetine-zemalja-ponudile-pomo%C4%87-turskoj-i-siriji/32258474.html> pristupljeno 10.6.2023.

Brčko Distrikta BiH uputiti hitnu pomoć stradalima u iznosu od 25.000 eura. U međuvremenu Vlada Federacije Bosne i Hercegovine najavila je da će u Tursku poslati Specijaliziranu jedinicu za spašavanje iz ruševina”.³⁶

Republika Turska, iako je razvijena zemlja s naprednom infrastrukturom, suočila se s izazovima koji premašuju njezine vlastite kapacitete u odgovoru na takve razorne događaje. Međunarodna zajednica odmah je pritekla u pomoć, pružajući finansijsku podršku, stručnjake za spašavanje, medicinsku opremu i druge hitno potrebne resurse. Značajna međunarodna pomoć omogućila je Turskoj da brže i učinkovitije reagira na kriznu situaciju. Hitna pomoć iz drugih država omogućila je pružanje medicinske skrbi, evakuaciju unesrećenih, obnovu infrastrukture te osiguravanje hrane, vode i skloništa za pogođene stanovnike.

Osim praktične podrške, međunarodna pomoć također ima važnu simboličku vrijednost. Pokazuje solidarnost među državama i potvrđuje da smo kao globalna zajednica spremni pružiti podršku u trenucima krize. Turska, kao zemlja koja se suočila s prirodnim katastrofama, prepoznaje vrijednost i zahvaljuje svim državama i organizacijama koje su pružile pomoć i podršku u tim teškim vremenima.

4.4. Reakcija Bosne i Hercegovine na zemljotrese u Republici Turskoj

Od samog početka, Bosna i Hercegovina, kao članica mehanizma civilne zaštite Europske unije (EU), bila je odlučna u pružanju pomoći i pružila je podršku Republici Turskoj. Uprkos kompleksnom političkom sistemu države, Bosna i Hercegovina se odmah mobilizirala kako bi pružila pomoć. Organizacijski naponi su bili usmjereni na brzu reakciju i osiguranje nužnih resursa za pružanje pomoći turskom narodu. U tom procesu, Bosna i Hercegovina je surađivala s relevantnim međunarodnim organizacijama kako bi zajedno koordinirali svoje napore i osigurali da pomoć stigne tamo gdje je najpotrebnija.

4.4.1. Spasilački timovi

---

³⁶ <https://www.slobodnaevropa.org/a/desetine-zemalja-ponudile-pomo%C4%87-turskoj-i-siriji/32258474.html> pristupljeno 10.6.2023.

Jedan od ključnih koraka koje je Bosna i Hercegovina poduzela bila je mobilizacija obučениh timova za spašavanje iz ruševina. Federalna uprava civilne zaštite Bosne i Hercegovine ima na raspolaganju specijaliziranu jedinicu za spašavanje iz ruševina (USAR tim). Ova jedinica je bila namijenjena za izvođenje složenijih spasilačkih intervencija koje zahtijevaju brzu i efikasnu akciju spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

“Na inicijativu premijera Federacije Bosne i Hercegovine Fadila Novalića, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je na hitnoj telefonskoj sjednici, prihvatajući informaciju o razornim zemljotresima na područjima Republike Turske i Sirije, zadužila Federalnu upravu civilne zaštite da hitno organizira upućivanje pomoći Republici Turskoj. Pomoć uključuje dio Federalne specijalizirane jedinice za spašavanje iz ruševina (USAR tim), od 17 pripadnika kao interventnu pomoć, sa ličnom opremom i dva potražna psa u područja pogođena zemljotresom koji bi se radi hitnosti uputili zračnim putem. Ostatak ovog tima od 20 pripadnika jedinice sa potrebnom opremom i sredstvima za spašavanje iz ruševina bit će upućena naknadno kopnenim putem”.³⁷ Federalna služba zaštite i spašavanja, posebno Gorska služba spašavanja Federacije BiH, također je dala značajan doprinos u pružanju pomoći Turskoj. Kao odgovor na hitne potrebe, Gorska služba spašavanja Federacije BiH je stavila na raspolaganje “tim od 50 pripadnika sa dva potražna psa”.³⁸ Ovaj tim je bio spreman pružiti podršku u potrazi za unesrećenima i spašavanju iz ruševina. “Spasilački tim od ukupno 234 osobe iz Bosne i Hercegovine pružao je u Kahramanmarašu, Adıyamanu i Hatayu. Bosna i Hercegovina poslala je Turskoj 69 kamiona pomoći”.³⁹

---

³⁷ <https://fbihvlada.gov.ba/bs/hitna-sjednica-vlade-fbih-upucuje-u-tursku-specijaliziranu-jedinicu-za-spasavanje-iz-rusevina-usar-tim> pristupljeno 11.6.2023.

³⁸ <https://fbihvlada.gov.ba/bs/hitna-sjednica-vlade-fbih-upucuje-u-tursku-specijaliziranu-jedinicu-za-spasavanje-iz-rusevina-usar-tim> pristupljeno 11.6.2023.

³⁹ <http://www.tdbb.org.tr/?p=20005&lang=en> pristupljeno 11.6.2023.

Fotografija br. 1 FUCZ: Pripadnici USAR tima FUCZ sa potražnim psima i potrebnom opremom na putu ka Turskoj⁴⁰

Dvije sedmice nakon razornih potresa, još jedan tim spasilaca Federalne uprave civilne zaštite stigao je u turski Hatay i pridružio se potrazi za nastradalima. “Dodatne snage obučениh i osposobljenih pripadnika Jedinice za traganje i spašavanje - USAR tim Federalne specijalizirane jedinice za spašavanje iz ruševina stigao je u Hatay, na jugoistoku Turske, koje je jedno od najteže zemljotresom pogođenih područja”.⁴¹

Oni su se pridružili spasiocima Federalne jedinice, koji su sa četiri psa za potrage, neophodnom mehanizacijom, specijalnim alatima i savremenom elektronskom i ličnom opremom, prema zaduženju Vlade FBiH, upućivani u Tursku od 7. februara. USAR tim je radio na jako zahtjevnim poslovima rezanja i uklanjanja velikih betonskih komada.

---

⁴⁰ <http://www.fucz.gov.ba/pripadnici-usar-tima-fucz-sa-potraznim-psima-i-potrebnom-opremom-krenuli-za-tursku-kako-bi-pruzili-pomoc-stanovnistvu-nakon-razornog-zemljotresa/> pristupljeno 11.6.2023.

⁴¹ <https://fbihvlada.gov.ba/bs/jos-jedan-tim-spasilaca-federalne-uprave-civilne-zastite-stigao-u-turski-hatay-i-pridruzio-se-potrazi-za-nastradalima> pristupljeno 11.6.2023.

Fotografija br. 2 FBiH Vlada: Pripadnici USAR tima Federalne specijalizirane jedinice za spašavanje iz ruševina

Nije izostala ni pomoć Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Naime, Ministar odbrane Bosne i Hercegovine Zukan Helez uputio je Predsjedništvu Bosne i Hercegovine prijedlog za donošenje odluke o hitnom upućivanju specijalističkih timova Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Republiku Tursku. “Oružane snage BiH spremne su u Tursku uputiti jedan

medicinski tim, jedan tim iz inženjerijskog bataljona koji je uvježban za ovakve situacije, kao i jedan tim za spašavanje u nesrećama i prirodnim nepogodama”⁴² istakao je Helez.

“Jedinica privremenog sastava i tim Oružanih snaga Bosne i Hercegovine iz sastava Balkanskih medicinskih snaga (BMTF) ispraćeni su iz Rajlovca u Republiku Tursku, s ciljem izvršenja humanitarne misije otklanjanja posljedica u područjima pogođenim zemljotresom”.⁴³

Spasilačka ekipa od ukupno 10 pripadnika Odsjeka civilne zaštite Odjeljenja za javnu sigurnost i Crvenog križa Brčko distrikta BiH, krenula je u misiju pružanja pomoći područjima koja su pogođenim potresom na jugu Turske i Sirije. “Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je na sjednici donijela Odluku o izdvajanju novčane pomoći iz sredstava rezervi u iznosu od 50.000 KM koja će se posredstvom Crvenog križa Brčko Distrikta distribuirati i staviti na raspolaganje područjima pogođenim potresom, navodi se u priopćenju Vlade Brčko distrikta”.⁴⁴

Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske ponudila je pomoć Turskoj u vidu Spasilačkog tima za spasavanje iz ruševina. Spasilački tim za spašavanje iz ruševina uključuje 21 pripadnika operativnog tima, oficire za bezbjednost, logistiku i veze. “Odluka je donesena u saglasnosti sa predsjednikom Republike Srpske Miloradom Dodikom i predsjednikom Vlade Srpske Radovanom Viškovićem”.⁴⁵

4.4.2. Finansijska pomoć

Uprkos specifičnoj ekonomskoj situaciji, Bosna i Hercegovina je izrazila spremnost da pruži finansijsku pomoć Republici Turskoj nakon zemljotresa koji su pogodili zemlju početkom 2023. godine. Bosna i Hercegovina se suočava sa ograničenim resursima u ekonomskom razvoju. Ta situacija predstavlja prepreku za izdvajanje većih finansijskih sredstava za pomoć drugim zemljama u kriznim situacijama poput zemljotresa u Republici Turskoj. Međutim, uprkos tim preprekama, Bosna i Hercegovina nije zanemarila potrebu za pružanjem pomoći.

---

⁴² <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2023/2/7/zemlje-regije-salju-pomoc-turskoj-zastave-na-pola-koplja> pristupljeno 11.6.2023.

⁴³ <https://n1info.ba/vijesti/oruzane-snage-bih-krenule-za-tursku/> pristupljeno 11.6.2023.

⁴⁴ <https://www.vecernji.ba/vijesti/spasilacka-ekipa-brcko-distrikta-bih-krenula-u-pomoc-turskoj-1655680> pristupljeno 11.6.2023.

⁴⁵ <https://www.atvbl.rs/republika-srpska/republicka-uprava-civilne-zastite-srpske-salje-tim-u-tursku-6-2-2023> pristupljeno 11.6.2023.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na vanrednoj sjednici 8. februara 2023. godine donijelo je “Odluku o odobravanju pomoći Republici Turskoj u iznosu od 1 milion KM”.⁴⁶ “Bosna i Hercegovina je osigurala 500 hiljada eura novčane pomoći, a Islamska zajednica u Bosni i Heregovini je osigurala 250 hiljada eura pomoći Republici Turskoj. Osim toga, mnoge općine i nevladine organizacije organizirale su akcije pomoći u zemlji i aktivno sudjelovale u radovima u potresnom području”.⁴⁷

4.4.3. Humanitarna pomoć

Dobrotvorne organizacije poput Pomozi.ba su se također mobilizirale kako bi pružile pomoć. “Udruženje Pomozi.ba je u proteklom periodu u Tursku i Siriju uputilo ukupno 95 kamiona sa robom za pomoć ljudima koji su u stravičnom zemljotresu ostali bez svega”.⁴⁸

Odmah nakon zemljotresa pokrenut je apel za prikupljanje pomoći narodu ove dvije zemlje, a uz pomoć brojnih građana, kompanija i institucija Pomozi.ba je za mjesec dana prikupio oko “3 miliona KM novčane pomoći, te 95 kamiona sa odjećom, obućom, grijalicama, agregatima, dekama, vrećema za spavanje, stambenim kontejnerima, hranom, higijenskim potrepštinama, igračkama i isporučio ih u pogođene dijelove Turske i Sirije. Pored pomoći u robi, Udruženje je do sada uplatilo više od 100.000 KM partnerskim organizacijama u Siriji koje rade na podjeli prehrambenih proizvoda, gotovih obroka i drugih potrepština ugroženim stanovnicima u toj zemlji”.⁴⁹ Iz udruženja Pomozi.ba su istakli da su Turska i Sirija i dalje u potrebi, tako da će akcija za prikupljanje pomoći biti aktivna tokom čitave godine.

Veliki broj volontera je bio prisutan koji su svojim radom doprinijeli da se na brz i efikasan način rasporede donirane stvari, te se upute prema finalnom odredištu. “Akcija prikupljanja humanitarne pomoći Turskoj i Siriji dobila je nezapamćeni odziv građana. Prikupljene su ogromne količine svih potrepština, a udruženje Pomozi.ba i danas je puno volontera i građana koji donose pakete pomoći”.⁵⁰

---

⁴⁶ <https://radiosarajevo.ba/vijesti/bosna-i-hercegovina/vijece-ministara-bosne-i-hercegovine-odobrilo-pomoc-turskoj-od-1000000-km/483153> pristupljeno 11.6.2023.

⁴⁷ <http://www.tdbb.org.tr/?p=20005&lang=en> pristupljeno 11.6.2023.

⁴⁸ <https://pomoziba.org/novost/56> pristupljeno 11.6.2023.

⁴⁹ <https://pomoziba.org/novost/56> pristupljeno 11.6.2023.

⁵⁰ <https://www.klix.ba/vijesti/bih/nevjerovatan-odziv-gradjana-sarajeva-za-pomoc-turskoj-i-siriji-stotine-volontera-prikuplja-donacije/230210088> pristupljeno 11.6.2023.

Fotografija br. 3 Klix.ba: Građani BiH prikupljaju pomoć za Tursku

Među mnogim humanitarnim akcijama, istakli su se i pojedinci koji su na specifičan način odlučili dati svoj doprinos i pomoći narodu Turske. Fotografije dječaka iz Sarajeva koji na improviziranom štandu prodaje čaj za 1KM brzo su postale viralne. Dječak je prikupljeni novac donirao narodu Turske. Benjamin Mehanović, 12-godišnji dječak, kazao je: "Na televiziji sam sa mamom gledao snimke iz Turske i Sirije nakon zemljotresa. Tada sam došao na ideju da napravim neki štand. Da ne budem sam pozvao sam svoje drugove, da zajedno radimo i da skupljene pare doniramo Pomozi.ba ili da kupimo potrepštine za djecu i bebe koji su ostali bez roditelja. Došao sam sam, a onda je došao i drug. Drugog dana sa mnom je bio rođak. Do sada sam prikupio oko 200 KM. Prvog dana oko 80, a drugog 120. Prvi dan sam kupio potrepštine, a drugi dan sam u koverti odnio novac u Pomozi.ba".⁵¹

---

⁵¹ <https://www.aa.com.tr/ba/balkan/bih-dvanaestogodi%C5%A1nji-dje%C4%8Dak-iz-sarajeva-prodaje-%C4%8Daj-kako-bi-pomogao-turkiye-i-siriji/2817968#> pristupljeno 11.6.2023.

Fotografija br. 4 Anadolu Ajansi: Dječak prodaje čaj kako bi pomogao narodu Turske

Također, na društvenim mrežama podijeljena je priča o staroj bosanskoj nani koja je iskazala svoju želju da pruži svoj doprinos i pomogne koliko može stradalim ljudima u Turskoj tako što je “donirala svu ušteđevinu za narod Turske i Sirije”.⁵²

Studenti su se uvijek isticali kao simbol solidarnosti i suosjećanja s narodom koji se suočava s teškoćama, poput nedavnih razornih zemljotresa u Republici Turskoj. Njihova spremnost da pruže pomoć i podršku nikada nije izostala. Studenti Univerziteta u Sarajevu u saradnji sa humanitarnom organizacijom Međunarodni forum solidarnosti EMMAUS (MFS Emmaus)⁵³, pod nazivom "Studenti UNSA uz Tursku i Siriju" pokrenuli su humanitarnu akciju prikupljanja pomoći za narod pogođen zemljotresima.

“Pokrenuli smo akciju u koordinaciji sa Studentskim parlamentom Univerziteta u Sarajevu (SPUS) i humanitarnom organizacijom MFS Emmaus, s ciljem pomoći narodu Turske i Sirije pogođene razornim zemljotresima. Imali smo dosta veliki odziv, lično sam vodio projekat u kojem su pored studenata učestvovali i članovi džemata džamije Carina na Vratniku. Za 24 sata smo skupili ogroman broj potrebne materijalne pomoći prema savjetu iz Republike Turske”, istakao je Imran Pašalić, student i aktivista Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu.

⁵² <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/nana-iz-bih-donirala-svu-ustedevinu-za-narod-turske-i-sirije-tesko-je-suzdrzati-suze-na-njezine-rijeci-835006> pristupljeno 11.6.2023.

⁵³ Udruženje “HO Međunarodni forum solidarnosti EMMAUS” (MFS-EMMAUS), je domaća, nevladina humanitarna organizacija osnovana 1999. godine sa ciljem pružanja pomoći svim ugroženim kategorijama stanovništva kojima je ta pomoć potrebna. <https://mfs-emmaus.ba/o-nama/> pristupljeno 11.6.2023.

Nesebična predanost i inicijativa studenata i studentica pokazuju kako studenti mogu biti snaga promjene i pružiti nadu u najtežim vremenima.

Fotografija br. 5 SPONA FPN: Kasa u kojoj su studenti i studentice donirali novac za narod Turske i Sirije

Također, studenti i studentice Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, smjera Međunarodni odnosi i diplomatija, posjetili su Ambasadu Republike Turske u Bosni i Hercegovini kako bi se upisali u Knjigu žalosti. “Brojni studenti Fakulteta političkih nauka i cijelog Univerziteta u Sarajevu aktivno su sudjelovali u humanitarnim naporima širom Bosne i Hercegovine, a neki od njih su čak bili dio spasilačkih timova. U Knjigu žalosti su upisane poruke iskrene sućuti, duboke solidarnosti i odlučnosti da se humanitarne aktivnosti nastave i u budućnosti”.⁵⁴

Ataše za obrazovanje u Ambasadi Turske, dr. Faruk Berat Akçeşme, razgovarao je sa studentima Fakulteta političkih nauka i informirao ih o aktivnostima Ureda za obrazovanje

⁵⁴ <https://fpn.unsa.ba/b/suosjecanje-i-solidarnost-studenti-fpn-upisali-se-u-knjigu-zalosti-u-ambasadi-turske-u-bih/> pristupljeno 11.6.2023.

Ambasade, kao i o stipendijama koje turska vlada nudi stranim studentima na sva tri nivoa visokog obrazovanja. U posjetu Ambasadi Turske, studente su pratili dekan Fakulteta političkih nauka prof. dr. Sead Turčalo i prof. dr. Nedžma Džananović.

Fotografija br. 6 FPN UNSA: Studenti i studentice u posjeti Ambasade Turske u Sarajevu

Dobrovolne akcije kako udruženja, tako i pojedinaca, pokazuju koliko je narod Bosne i Hercegovine bio pogođen i željan pomoći turskom narodu. Prikupljena pomoć je znak solidarnosti i ljubavi između ova dva naroda. Ovaj tragični događaj je još više ujedinio narod Bosne i Hercegovine i Turske. Solidarnost i povezanost između dviju zemalja su iznimne. Ljudi su izrazili suosjećanje i podršku jedni drugima kroz različite inicijative, uključujući prikupljanje sredstava i organiziranje humanitarnih događaja.

4.4.4. Medicinska pomoć

Bosna i Hercegovina je u trenucima potrebe uvijek pokazala veliku solidarnost i humanost. Kada je Republika Turska bila pogođena teškim izazovima, posebice u vezi s pružanjem medicinske pomoći, Bosna i Hercegovina je brzo reagirala.

“Vlada je zaključcima zadužila Federalno ministarstvo zdravstva da, u skladu sa svojim nadležnostima koordinira aktivnosti sa kantonalnim ministarstvima zdravstva, tri klinička centra u Federaciji i Ambasdom Turske u BiH, radi formiranja medicinskih timova, što uključuje i potrebnu opremu za mobilne timove. U svrhu pružanja medicinske pomoći, Vlada će iz ovogodišnjeg federalnog budžeta osigurati sredstva za finansiranje materijalnih troškova odlaska medicinskih timova u Tursku, a Federalno ministarstvo finansija će za narednu sjednicu pripremiti odluku o izdvajanju ovih sredstava iz tekuće rezerve”.⁵⁵

Federalno ministarstvo zdravstva izvijestilo je Vladu o aktivnostima u sektoru zdravstva u Federaciji BiH. Naglasili su da postoji veliki interes zdravstvenih radnika za odlazak u Tursku i pružanje stručne pomoći u razorenim područjima. Ministarstvo je u kontaktu s Ambasdom Republike Turske u Bosni i Hercegovini, kantonalnim ministarstvima zdravstva i kliničkim centrima radi formiranja medicinskih timova za slanje u pogođena područja. Klinički centri i veće bolnice su već formirali medicinske timove, a timovi su spremni za hitno upućivanje u Tursku kako bi pružili hitnu medicinsku pomoć i spašavali ljude.

“Klinički centri i veće bolnice u FBiH ponudili su i svoje smještajne kapacitete, za prijem povrijeđenih građana Republike Turske. S obzirom na iskazane potrebe turske strane za timovima EMT2 i EMT3, koji podrazumijevaju kompletnu opremu za rad na terenu, resorno ministarstvo je naglasilo da je Zavod za hitnu medicinu Kantona Sarajevo formirao pet mobilnih timova koji bi se zajedno sa kardiomobilima i kompletnom opremom kopnenim putem uputili prema pogođenim područjima, a što je za sada najprihvatljivije za Republiku Tursku. Federalno ministarstvo zdravstva uputilo je apel i prema farmaceutskim kompanijama koje djeluju na području Federacije BiH radi doniranja potrebnih lijekova i sanitetskog materijala. Također, ovo ministarstvo održalo je i sastanak sa Crvenim križom/krstom Federacije Bosne i Hercegovine, radi poduzimanja zajedničkih akcija s ciljem pomoći

---

⁵⁵ <https://www.faktor.ba/vijest/veliki-interes-zdravstvenih-radnika-iz-fbih-za-odlazak-u-tursku-i-pruzanje-pomoci-u-razorenim-podrucjima/189657> pristupljeno 11.6.2023.

stanovništvu razorenih područja, a među kojima je i organiziranje akcija dobrovoljnog darivanja krvi”.⁵⁶

Kroz aktivno sudjelovanje i angažman medicinskih stručnjaka, zdravstvenih ustanova i organizacija, Bosna i Hercegovina je pružila značajnu medicinsku pomoć Republici Turskoj. Niz inicijativa nije samo izraz prijateljstva i podrške između dvije zemlje, već je i primjer solidarnosti među narodima u trenucima kada je najpotrebnija.

4.5. Izazovi i prepreke u pružanju pomoći

Nakon zemljotresa, pružanje međunarodne humanitarne pomoći igra ključnu ulogu u obnovi i podršci zemljama pogođenim prirodnim katastrofama. Uprkos činjenici da je Bosna i Hercegovina zemlja sa ograničenim ekonomskim razvojem, uspjela je odgovoriti na zahtjev za pomoć Republici Turskoj, suočavajući se s brojnim izazovima i preprekama.

Jedan od glavnih izazova u pružanju međunarodne humanitarne pomoći nakon zemljotresa je nedostatak resursa. S obzirom na infrastrukturne i ekonomske poteškoće u Bosni i Hercegovini, nedostatak sredstava, opreme i osoblja za hitne situacije često je prisutan. To otežava brz i učinkovit odgovor na potrebe stanovništva i obnovu uništenih područja. Drugi izazov su koordinacija i logistika. Humanitarna pomoć uključuje međunarodne organizacije, vladine agencije, nevladine organizacije i lokalne sudionike. Koordinacija između tih različitih aktera može biti izazovna, posebno u situacijama hitnosti. Potrebno je uspostaviti dobru komunikaciju i saradnju kako bi se osiguralo da pomoć stigne do onih kojima je najpotrebnija na najučinkovitiji način. Nadalje, političke i administrativne prepreke mogu usporiti pružanje humanitarne pomoći. Uključivanje različitih političkih struktura i koordinacija s vladinim tijelima ključno je za osiguranje pravovremenog odgovora na krizu.

---

⁵⁶ <https://www.faktor.ba/vijest/veliki-interes-zdravstvenih-radnika-iz-fbih-za-odlazak-u-tursku-i-pruzanje-pomoci-u-razorenim-podrucjima/189657> pristupljeno 11.6.2023.

4.6. Analiza uspješnosti pomoći Bosne i Hercegovine Republici Turskoj

Analizom uspješnosti pomoći Bosne i Hercegovine Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine spoznalo se da je Bosna i Hercegovina, uprkos teškoćama prouzrokovanim kompleksnim političkim sistemom, uspjela odgovoriti na poziv Turske za pomoć. Bosna i Hercegovina je iskazala snažan angažman i pružila podršku Turskoj i narodu Turske na svim nivoima.

Jedan od ključnih aspekata uspješnosti pomoći bilo je slanje obučениh spasilačkih timova iz Bosne i Hercegovine. Ti timovi su pružili neposrednu pomoć u spašavanju ljudi iz ruševina i pružanju hitne medicinske pomoći. Njihova stručnost i profesionalizam bili su od izuzetnog značaja u olakšavanju situacije u Turskoj nakon zemljotresa. “Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je po povratku timova, organizirala prijem za pripadnike Federalne specijalizirane jedinice za spašavanje iz ruševina (USAR tim) Federalne uprave civilne zaštite (FUCZ) i Gorske službe spašavanja Federacije BiH. Tom prilikom, dodijeljena su im posebna priznanja za njihovu ulogu u misiji spašavanja u Turskoj. Njihova intervencija bila je neophodna nakon razornog zemljotresa koji je pogodio Tursku i Siriju 6. februara. U akcijama spašavanja sudjelovalo je 52 člana USAR tima FUCZ-a, zajedno s četiri obučena psa za potrage. Oni su bili upućeni u Tursku od 7. do 13. februara, gdje su obavljali zadatke raščišćavanja i pretrage ruševina prema uputama Uprave za vanredne situacije Republike Turske (AFAD)”.⁵⁷

Ovom prijemu je također prisustvovao i ambasador Republike Turske u Bosni i Hercegovini, Sadik Babur Girgin. Premijer Novalić i ministrica Milićević izrazili su zahvalnost pripadnicima FUCZ-a i GSS-a te naglasili da će Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i dalje pružati podršku. Nakon toga, spasiocima su dodijeljena priznanja. Također, posebna priznanja su dodijeljena i četveronožnim herojima, psima tragačima koji su sudjelovali u spašavanju u Turskoj zajedno s timom.

Ukupno su 52 člana USAR tima FUCZ-a s četiri psa za potrage i 69 članova GSS-a FBiH s tri potražna psa sudjelovali u akcijama spašavanja. Prema nalogu Federalne vlade, timovi su bili upućivani u Tursku u nekoliko grupa od 7. do 13. februara, gdje su obavljali zadatke

---

⁵⁷ <http://www.fucz.gov.ba/na-prijemu-u-vladi-fbih-pripadnicima-usar-tima-fucz-i-gss-a-fbih-urucena-posebna-priznanja/> pristupljeno 12.6.2023.

raščićavanja i pretrage ruševina u skladu s uputama Uprave za vanredne situacije Republike Turske (AFAD).

Fotografija br. 7 FUCZ: Pripadnici USAR tima FUCZ-a i GSS-a FBiH na prijemu u

Vladi FBiH

Pored toga, Bosna i Hercegovina je pružila i finansijsku pomoć, koja je bila od važnosti za obnovu oštećenih područja i podršku u oporavku. Ova finansijska podrška djelimično je omogućila Turskoj da se nosi sa ekonomskim izazovima nakon katastrofe i da pokrene proces obnove. Pružena je i humanitarna pomoć, uključujući dostavu odjeće i drugih osnovnih potrepština. Ova pomoć je direktno doprinijela zadovoljavanju osnovnih potreba pogođenog stanovništva i olakšala njihovu tešku situaciju. Također, medicinska pomoć koju je Bosna i

Hercegovina pružila bila je od ključnog značaja za brigu o povrijeđenim osobama i njihovom oporavku.

Ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine Elmedin Konaković posjetio je Tursku, te je tom prilikom održao zajedničku konferenciju za novinare sa svojim turskim kolegom Mevlütom Çavuşoğluom. Konaković je izrazio riječi susojećanja i sućuti. Ministar Çavuşoğlu je na konferenciji za novinare rekao da su timovi iz Bosne i Hercegovine spasili 26 ljudi ispod ruševina u zoni potresa i pohvalio njihovu pomoć, kao i donaciju šatora. Nakon akcija Islamske zajednice, Crvenog križa, općina i drugih organizacija u Bosni i Hercegovini u Tursku poslano oko 30 tona humanitarne pomoći. "Vidimo veliko suosjećanje. Vidjeli smo Benjamina Mehanovića, našeg 12-godišnjeg brata, kako prodaje čaj na ulicama Sarajeva kako bi prikupio novac za pomoć Turskoj. Zahvalan sam mu. Također sam zahvalan starijoj bosanskoj nani koja je dala novac koji je uštedjela za teška vremena za pomoć volonterima u džamiji", rekao je.⁵⁸

Turski predsjednik Recep Tayyip Erdogan izrazio je zahvalnost Bosni i Hercegovini i svim njenim građanima za pomoć i solidarnost pruženu nakon nedavnog potresa koji je pogodio Tursku. Erdogan je u susretu s članom Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željkom Komšićem istakao kako je Bosna i Hercegovina mala država koja je pokazala iznimnu razinu solidarnosti s Republikom Turskom. "Tokom sastanka složili su se da je bilateralna saradnja dviju zemalja na izuzetno prijateljskoj razini, te izrazili obostrano uvjerenje da će se saradnja Bosne i Hercegovine i Turske u budućnosti unaprijediti".⁵⁹

Iako su se suočili sa brojnim izazovima, bosanskohercegovačke institucije, organizacije i pojedinci uspjeli su ostvariti uspješnu saradnju sa turskim kolegama u procesu pružanja pomoći. Ova saradnja je doprinijela jačanju bilateralnih odnosa između Bosne i Hercegovine i Turske, kao i stvaranju temelja za buduću saradnju u slučaju prirodnih katastrofa. Analiza uspješnosti pomoći Bosne i Hercegovine Republici Tursoj pokazala je da je Bosna i Hercegovina svojim angažmanom i naporima pokazala solidarnost i brigu prema drugim narodima u teškim trenucima. Ova situacija je istakla važnost spremnosti država da se odazovu na pozive za pomoć i pruže podršku u vremenima krize.

---

⁵⁸ <https://www.dailysabah.com/politics/diplomacy/bosnia-herzegovina-fm-visits-turkiye-expresses-support-after-quake> pristupljeno 12.6.2023.

⁵⁹ <https://n1info.ba/english/news/erdogan-thanks-bosnia-for-help-and-solidarity-with-turkish-people/> pristupljeno 12.6.2023.

4.7. Preporuke za buduće djelovanje

U cilju preventivne pripreme za buduće razorne zemljotrese, ključno je izvući pouke i iskustva iz prethodnih situacija. Svaki zemljotres nosi sa sobom jedinstvene izazove i zahtijeva prilagođene strategije djelovanja. Iz svake aktivnosti, odgovora i reakcije na ove prirodne katastrofe, može se izvući dragocjeno znanje i naučiti nešto novo.

Uzimajući u obzir da se svaki zemljotres može razlikovati po intenzitetu, geografskom području ili karakteristikama ugroženih zajednica, preventivno djelovanje treba biti fleksibilno i prilagodljivo. Razumijevanje specifičnosti svake situacije omogućava nam da primijenimo najbolje prakse i strategije koje su se pokazale uspješnima u prošlosti. Kroz primjere dobre prakse, postignute rezultate i izazove s kojima smo se suočili, možemo izvući ključne pouke koje će nam pomoći u izgradnji otpornijeg društva. Neke od preporuka su:

- Razvijanje i implementacija preventivnih mjera: Snažan fokus treba biti stavljen na preventivne mjere kao što su poboljšanje građevinskih standarda, redovno održavanje infrastrukture, identifikacija i smanjenje rizika od ključnih objekata;
- Poboljšanje koordinacije i saradnje: Unaprijeđenje koordinacije između različitih relevantnih institucija, uključujući vladu, civilnu zaštitu, spasilačke službe, zdravstvene ustanove i humanitarne organizacije;
- Simulacije: Redovna vježbanja i simulacije mogu pomoći u jačanju timskog rada i komunikacije;
- Kreiranje jedinstvenog plana djelovanja u slučaju prirodnih nesreća u Bosni i Hercegovini: Ovaj plan bi osigurao efikasnu i koordiniranu reakciju nadležnih organa na zahtjeve međunarodne pomoći;
- Kreiranje registra donacija, šteta i stradalih: Ovo će pomoći u pravilnoj raspodjeli pomoći, praćenju napretka u obnovi i pružanju adekvatne podrške žrtvama;
- Međunarodna saradnja: Razvijanje mehanizama saradnje i razmjene iskustava sa drugim zemljama koje su se suočile s razornim zemljotresima. Ovo može uključivati međunarodne sporazume, stručnu pomoć i podršku u slučaju budućih katastrofa.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Rad je proučavao ulogu Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon niza zemljotresa koji je pogodio zemlju u februaru 2023. godine. Kroz analizu bilateralnih odnosa, istaknuto je kako su Bosna i Hercegovina i Turska održavale snažne veze, zasnovane na prijateljstvu i uzajamnoj podršci. Ovaj kontekst prijateljskih odnosa pružio je čvrstu osnovu za reakciju i pružanje pomoći nakon katastrofalnih zemljotresa.

Poglavlje koje se bavi karakteristikama samog zemljotresa jasno je prikazalo razmjere ljudskih i materijalnih šteta koje su se nažalost dogodile. Ovo je dodatno naglasilo hitnost potrebe za međunarodnom humanitarnom pomoći u takvim situacijama. U tom smislu, Bosna i Hercegovina je brzo reagirala, nudeći svoju pomoć Turskoj. Timovi za zaštitu i spašavanje iz Bosne i Hercegovine upućeni su u Tursku u nekoliko navrata kako bi pružili podršku turskim kolegama, ali i ostalim međunarodnim organizacijama angažiranim u olakšavanju posljedica zemljotresa. Važno je istaknuti da je Bosna i Hercegovina pružila širok spektar pomoći. Pored fizičke prisutnosti timova za zaštitu i spašavanje, Bosna i Hercegovina je također pružila finansijsku, humanitarnu i medicinsku pomoć. Ova cjelovita i sveobuhvatna podrška pokazuje da, uprkos izazovima i ograničenjima s kojima se Bosna i Hercegovina susrela, humanost i spremnost ipak nisu izostali.

Analiza uspješnosti pomoći Bosne i Hercegovine Republici Turskoj potvrdila je generalnu hipotezu rada, kao i posebne hipoteze. Ovo istraživanje potvrđuje da je Bosna i Hercegovina zaista doprinijela pružanju pomoći Republici Turskoj i da je imala važnu ulogu u olakšavanju posljedica zemljotresa. Kroz ovu podršku, bilateralni odnosi između Turske i Bosne i Hercegovine su dodatno ojačani, a uključivanje civilnog društva u proces prikupljanja i distribucije pomoći predstavlja primjer uspješnog partnerstva između države i civilnog sektora u post-katastrofalnom periodu.

Nakon užasnog perioda potresa koji je sada iza nas, iskustvo u pružanju pomoći Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine pružilo je Bosni i Hercegovini važne lekcije i iskustva koja će biti od koristi u slučaju budućih prirodnih katastrofa, kako u vlastitoj zemlji, tako i u drugim državama. Kroz proces pružanja pomoći, Bosna i Hercegovina je stekla dragocjena saznanja o koordinaciji, organizaciji i efikasnosti u hitnim situacijama, što će joj pomoći u poboljšanju vlastitih kapaciteta i pripremi za slične situacije u budućnosti.

U konačnici, ovaj rad potvrđuje da je Bosna i Hercegovina imala značajnu ulogu u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine. Njena brza reakcija, solidarnost i angažman su svjedočili prijateljstvu između ove dvije države. Ova studija također naglašava važnost međunarodne saradnje i humanitarne pomoći u situacijama prirodnih katastrofa, kao i ulogu civilnog društva u olakšavanju posljedica takvih događaja. Bosna i Hercegovina je pružila primjer kako mala zemlja može imati veliko srce i ostaviti pozitivan trag u pomoći drugima u njihovim trenucima potrebe.

U svjetlu ovog istraživanja i iskustva pružanja pomoći nakon zemljotresa u Republici Turskoj, nadamo se da će ova katastrofa poslužiti kao podsjetnik za cijelo čovječanstvo. Moramo shvatiti da je očuvanje naše planete i prirode na njoj ne samo odgovornost prema sadašnjim generacijama, već i prema budućim naraštajima.

Neka ovaj rad i naša solidarnost s Republikom Turskom budu podsjetnik da smo kao ljudska zajednica sposobni pružiti podršku jedni drugima u teškim trenucima. Neka nam ova katastrofa služi kao motivacija da djelujemo kao čuvari naše planete i da preduzmemo preventivne mjere kako bismo smanjili rizik od eventualnih budućih katastrofa.

U konačnici, kao što je prvi predsjednik Republike Turske Kemal Ataturk jednom rekao: *"Preventivne i zaštitne mjere treba poduzeti prije nego što se katastrofa dogodi. Uzaludno je žaliti nakon što se katastrofa dogodi"*. Samo zajedničkim naporima, odgovornim djelovanjem i promjenama u našem ponašanju možemo stvoriti svijet u kojem priroda i čovjek mogu živjeti u harmoniji. Neka nam ova studija i ova poruka budu podsjetnik na našu obvezu da budemo bolji čuvari naše planete i da djelujemo kako bismo izbjegli žaljenje nakon katastrofe.

Hvala Vam na pročitatom radu i nadam se da će naša zajednička svijest i angažman pridonijeti stvaranju sigurnije i održivije budućnosti za sve.

LITERATURA

Knjige

1. Beridan, Izet, Tomić, M. Ivo i Kreso, Muharem. (2001). *Leksikon sigurnosti*. Sarajevo: DES.
2. Beridan, Izet. (2008). *Politika i sigurnost*. Sarajevo: Fakultet političkih nauka
3. Huseinbašić, Ćamil. (2006). *Rukovođenje i upravljanje u katastrofama*. Sarajevo: Sejtarija d.o.o.
4. Huseinbašić, Ćamil. (2007). *Civilna zaštita u sistemu sigurnosti*. Sarajevo: Fakultet političkih nauka Sarajevo.
5. Jovanović, Božidar. (1992). *Suvremeni sustavi Civilne odbrane*. Zagreb: Otvoreno sveučilište.
6. Termiz, Dževad, (2022). *Metodologija društvenih nauka - treće dopunjeno i prošireno izdanje*. Sarajevo/Beograd: Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu i Međunaordno udruženje metodologa društvenih nauka Beograd.

Normativno pravni akti

7. Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini. Službeni glasnik, Godina XII – Broj 50. Sarajevo. 2008.
8. Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara u Bosni i Hercegovini. „Službeni glasnik BiH“, broj 50/08.
9. Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine. „Službeni glansik BiH“, broj: 88/5.
10. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine. (2006). Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine.
11. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine. (2017). "Sl. glasnik BiH", br. 5/2003, 42/2003, 26/2004, 42/2004, 45/2006, 88/2007, 35/2009, 59/2009, 103/2009, 87/2012, 6/2013, 19/2016 i 83/2017.
12. Ženevske konvencije za zaštitu žrtava rata iz 1949. i dopunski protokoli. Odjel za promidžbu i saradnju međunarodnog odbora Crvenog križa. Zagreb.

Internet izvori

13. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine. Organizaciona struktura - Sektor za zaštitu i spašavanje (2009). Dostupno na <http://msb.gov.ba/onama/default.aspx?id=1653&langTag=bs-BA> [pristupljeno 29.5.2023.]
14. Federalna uprava civilne zaštite. Organizaciona struktura. (2023). Dostupno na <http://www.fucz.gov.ba/organizaciona-struktura/> [pristupljeno 8.5.2023.]
15. Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske. Organizaciona struktura. (2023). Dostupno na Federalna uprava civilne zaštite (2023). Dostupno na <https://ruczrs.org/%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B0/> [pristupljeno 8.5.2023.]
16. Ministry of Interior – Disaster and Emergency Management Authority – AFAD Turkey. (2023). Dostupno na <https://www.proculther.eu/afad/> [pristupljeno 9.6.2023.]
17. Hrvatska enciklopedija. Turska. (2023). Dostupno na <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=62811> [pristupljeno 9.6.2023.]
18. Disaster and Emergency Management Presidency. About Us. (2023). Dostupno na <https://en.afad.gov.tr/about-us> [pristupljeno 9.6.2023.]
19. European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. Türkiye. (2023). Dostupno na https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/national-disaster-management-system/turkiye_en [pristupljeno 9.6.2023.]
20. Disaster and Emergency Management Presidency. Disaster And Emergency Coordination Board. (2023). Dostupno na <https://en.afad.gov.tr/disaster-and-emergency-coordination-board> [pristupljeno 9.6.2023.]
21. Disaster and Emergency Management Presidency. Tusak. (2023). Dostupno na <https://en.afad.gov.tr/tusak> [pristupljeno 9.6.2023.]
22. IHH Humanitarian Relief Foundation. About Us. (2023). Dostupno na <https://ihh.org.tr/en/about-us> [pristupljeno 10.6.2023.]

23. Republic of Türkiye Ministry of Culture and Tourism, Turkish Cooperation and Coordination Agency. Bosnia Herzegovina Search and Rescue Staff Receives Training with the Support of TİKA. (2023). Dostupno na https://www.tika.gov.tr/en/news/bosnia_herzegovina_search_and_rescue_staff_receives_training_with_the_support_of_tika-76176 [pristupljeno 10.6.2023.]
24. Republic of Türkiye Ministry of Culture and Tourism, Turkish Cooperation and Coordination Agency. TİKA Supports Flooded Areas of Bosnia and Herzegovina with Search and Rescue Boat. (2023). Dostupno na https://www.tika.gov.tr/en/news/tika_supports_flooded_areas_of_bosnia_and_herzegovina_with_search_and_rescue_boat-76128 [pristupljeno 10.6.2023.]
25. Republic of Türkiye Ministry of Culture and Tourism, Turkish Cooperation and Coordination Agency. TİKA Holds Training To Improve Bosnia and Herzegovina's Search and Rescue Capacity. (2022). Dostupno na https://www.tika.gov.tr/en/news/tika_holds_training_to_improve_bosnia_and_herzegovina%27s_search_and_rescue_capacity-73184 [pristupljeno 10.6.2023.]
26. IHH Humanitarian Relief Foundation. IHH Emergency Aid Teams rush to earthquake hit Van. (2023). Dostupno na <https://ihh.org.tr/en/news/ihh-emergency-aid-teams-rush-to-earthquake-hit-van-1157> [pristupljeno 10.6.2023.]
27. Ministarstvo vanjskih poslova. Lista zemalja koje su priznale Bosnu i Hercegovinu i datumi uspostavljanja diplomatskih odnosa. (2020). Dostupno na https://www.mvp.gov.ba/vanjska_politika_bih/bilateralni_odnosi/datumi_priznanja_i_uspostave_diplomatskih_odnosa/?id=6 [pristupljeno 10.6.2023.]
28. Reliefweb. Turkey-Earthquake: Emergency Situation Report. (2023). Dostupno na <https://reliefweb.int/report/turkiye/turkey-earthquake-emergency-situation-report-06042023> [pristupljeno 10.6.2023.]
29. The World Bank. Earthquake Damage in Türkiye Estimated to Exceed \$34 billion: World Bank Disaster Assessment Report. (2023). Dostupno na <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2023/02/27/earthquake-damage-in-turkiye-estimated-to-exceed-34-billion-world-bank-disaster-assessment-report> [pristupljeno 10.6.2023.]

30. Vijeće Europske unije. Potres: Potpora EU-a Turskoj i Siriji. (2023). Dostupno na <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/news/20230206-turkey-earthquake/> [pristupljeno 10.6.2023.]
31. European Commission. Together for the people in Türkiye and Syria. (2023). Dostupno na https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/donors-conference-turkiye-and-syria_en [pristupljeno 10.6.2023.]
32. Radio Slobodna Evropa. Desetine zemalja ponudile pomoć Turskoj i Siriji. (2023). Dostupno na <https://www.slobodnaevropa.org/a/desetine-zemalja-ponudile-pomo%C4%87-turskoj-i-siriji/32258474.html> [pristupljeno 10.6.2023.]
33. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine. Hitna sjednica: Vlada FBiH upućuje u Tursku Specijaliziranu jedinicu za spašavanje iz ruševina (USAR tim). (2023). Dostupno na <https://fbihvlada.gov.ba/bs/hitna-sjednica-vlade-fbih-upucuje-u-tursku-specijaliziranu-jedinicu-za-spasavanje-iz-rusevina-usar-tim> [pristupljeno 11.6.2023.]
34. Union Of Turkish World Municipalities. Friend and Brother Countries were Mobilized for the Earthquake in Turkey. (2023). Dostupno na <http://www.tdbb.org.tr/?p=20005&lang=en> [pristupljeno 11.6.2023.]
35. Federalna uprava civilne zaštite. Pripadnici USAR tima FUCZ sa potražnim psima i potrebnom opremom krenuli za Tursku kako bi pružili pomoć stanovništvu nakon razornog zemljotresa. (2023). Dostupno na <http://www.fucz.gov.ba/pripadnici-usar-tima-fucz-sa-potraznim-psima-i-potrebnom-opremom-krenuli-za-tursku-kako-bi-pruzili-pomoc-stanovnistvu-nakon-razornog-zemljotresa/> [pristupljeno 11.6.2023.]
36. Vlada federacije Bosne i Hercegovine. Još jedan tim spasilaca Federalne uprave civilne zaštite stigao u turski Hatay i pridružio se potrazi za nastradalima. (2023). Dostupno na <https://fbihvlada.gov.ba/bs/jos-jedan-tim-spasilaca-federalne-uprave-civilne-zastite-stigao-u-turski-hatay-i-pridruzio-se-potrazi-za-nastradalima> [pristupljeno 11.6.2023.]
37. Aljazeera. Spasilački timovi iz regije stižu u Tursku, građani prikupljaju pomoć. (2023). Dostupno na <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2023/2/7/zemlje-regije-salju-pomoc-turskoj-zastave-na-pola-koplja> [pristupljeno 11.6.2023.]
38. Pomozi.ba. Dva konvoja pomoći za Tursku i Siriju. (2023). Dostupno na <https://pomozi.ba/novost/56> [pristupljeno 11.6.2023.]

39. Klix.ba. Nevjerovatan odziv građana Sarajeva za pomoć Turskoj i Siriji, stotine volontera prikuplja donacije. (2023). Dostupno na <https://www.klix.ba/vijesti/bih/nevjerovatan-odziv-gradjana-sarajeva-za-pomoc-turskoj-i-siriji-stotine-volontera-prikuplja-donacije/230210088> [pristupljeno 11.6.2023.]
40. Anadolu Ajansi. BiH: Dvanaestogodišnji dječak iz Sarajeva prodaje čaj kako bi pomogao Turkiye i Siriji. (2023). Dostupno na <https://www.aa.com.tr/ba/balkan/bih-dvanaestogodi%C5%A1nji-dje%C4%8Dak-iz-sarajeva-prodaje-%C4%8Daj-kako-bi-pomogao-turkiye-i-siriji/2817968> [pristupljeno 11.6.2023.]
41. Oslobođenje.ba. Nana iz BiH donirala svu uštedevinu za narod Turske i Sirije. (2023). Dostupno na <https://www.oslobođenje.ba/vijesti/bih/nana-iz-bih-donirala-svu-ustedevinu-za-narod-turske-i-sirije-tesko-je-suzdrzati-suze-na-njezine-rijeci-835006> [pristupljeno 11.6.2023.]
42. Međunaordni forum solidarnosti Emmaus. O nama. (2023). Dostupno na <https://mfs-emmaus.ba/o-nama/> [pristupljeno 11.6.2023.]
43. Fakultet političkih nauka. Suosjećanje i solidarnost: studenti FPN upisali se u knjigu žalosti u Ambasadi Turske u BiH. (2023). Dostupno na <https://fpn.unsa.ba/b/suosjecanje-i-solidarnost-studenti-fpn-upisali-se-u-knjigu-zalosti-u-ambasadi-turske-u-bih/> [pristupljeno 11.6.2023.]
44. Faktor.ba. Veliki interes zdravstvenih radnika iz FBiH za odlazak u Tursku i pružanje pomoći u razorenim područjima. (2023). Dostupno na <https://www.faktor.ba/vijest/veliki-interes-zdravstvenih-radnika-iz-fbih-za-odlazak-u-tursku-i-pruzanje-pomoci-u-razorenim-podrucjima/189657> [pristupljeno 11.6.2023.]
45. Federalna uprava civilne zaštite. Na prijemu u Vladi FBiH pripadnicima USAR tima FUCZ i GSS-a FBiH uručena posebna priznanja. (2023). Dostupno na <http://www.fucz.gov.ba/na-prijemu-u-vladi-fbih-pripadnicima-usar-tima-fucz-i-gss-a-fbih-urucena-posebna-priznanja/> [pristupljeno 11.6.2023.]
46. Dailysabah.com. Bosnia-Herzegovina FM visits Türkiye, expresses support after quake. (2023). Dostupno na <https://www.dailysabah.com/politics/diplomacy/bosnia-herzegovina-fm-visits-turkiye-expresses-support-after-quake> [pristupljeno 11.6.2023.]

47. N1info.ba. Erdogan thanks Bosnia for help and solidarity with Turkish people. (2023). Dostupno na <https://n1info.ba/english/news/erdogan-thanks-bosnia-for-help-and-solidarity-with-turkish-people/> [pristupljeno 11.6.2023.]
48. Radiosarajevo.ba. Vanredna sjednica: Vijeće ministara odobrilo pomoć Turskoj od milion maraka. (2023). Dostupno na <https://radiosarajevo.ba/vijesti/bosna-i-hercegovina/vijece-ministara-bosne-i-hercegovine-odobrilo-pomoc-turskoj-od-1000000-km/483153> [pristupljeno 11.6.2023.]
49. N1info.ba. Oružane snage BiH krenule za Tursku. (2023). Dostupno na <https://n1info.ba/vijesti/oruzane-snage-bih-krenule-za-tursku/> [pristupljeno 11.6.2023.]
50. Vecernji.ba. Spasilačka ekipa Brčko distrikta BiH krenula u pomoć Turskoj. (2023). Dostupno na <https://www.vecernji.ba/vijesti/spasilacka-ekipa-brcko-distrikta-bih-krenula-u-pomoc-turskoj-1655680> [pristupljeno 11.6.2023.]
51. Atvbl.rs. Republička uprava civilne zaštite Srpske ponudila pomoć Turskoj. (2023). Dostupno na <https://www.atvbl.rs/republika-srpska/republicka-uprava-civilne-zastite-srpske-salje-tim-u-tursku-6-2-2023> [pristupljeno 11.6.2023.]

Ostali izvori

52. Centar za sigurnosne studije BiH, Zaštita i spašavanje u BiH, Sarajevo, 2010.
53. Republic of Turkey, Ministry of Interior. AFAD STRATEGIC PLAN 2019-2023, 2023.
54. Support to life: EMERGENCY SITUATION REPORT, 2023.

SKRAĆENICE

BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
RS	Republika Srpska
BD	Brčko Distrikt
KSHS	Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca
DFJ	Demokratska Federativna Jugoslavija
FNRJ	Federativna Narodna Republika Jugoslavija
RBiH	Republika Bosna i Hercegovina
FUCZ	Federalna uprava civilne zaštite
RUCZRS	Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske
NUS	Neeksplozirano ubojito sredstvo
RHB	Radioaktivno, hemijsko, biološko
AFAD	Predsjedništvo za upravljanje katastrofama i vanrednim situacijama R. Turske
ARAS	Sistem za smanjenje rizika od katastrofa
TARAP	Nacionalni plan za smanjenje rizika od katastrofa
AFAD RED	Sistem ranog upozorenja
TAMP	Turski plan odgovora na katastrofe
DPPI SEE	Organizacija za ekonomsku saradnju
EU	Europska unija
UN	Ujedinjeni narodi
UNDP	Razvojna mreža Ujedinjenih nacija
UNESCAP	Privredna i socijalna komisija UN-a za Aziju i Pacifik
UNHCR	Visoki ured UN-a za izbjeglice

UNICEF	Međunarodni dječiji fond za hitne slučajeve UN-a
UNDRR	Ured UN-a za smanjenje rizika od katastrofa
UNFPA	Populacioni fond UN-a
UNRWA	Agencija UN-a za pomoć palestinskim izbjeglicama na Bliskom istoku
WB	Svjetska banka
WFP	Svjetski program za hranu
SZO	Svjetska zdravstvena organizacija
TUSAK	Turska nacionalna komisija za seizmologiju i fiziku
IUGG	Međunarodna unija geodezije i geofizike
IHH	Humanitarian Relief Foundation
TIKA	Turska agencija za saradnju i koordinaciju
ANSAR	Savez međunarodnih liječnika i IHH Ankara Search and Rescue Emergency Aid
USK	Unsko-sanski kanton
ADAMEP	Programa obuke za hitne slučajeve i reagovanje na katastrofe
USD	Američki dolar
ERCC	Koordinacijski centar za odgovor na hitne situacije
EIB	Europska investicijska banka
EBRD	Europska banka za obnovu i razvoj
NATO	Organizacija Sjevernoatlantskog ugovora
KS	Kanton Sarajevo
USAR	Urban search and rescue
EMT	Emergency Medical Teams
GSS	Gorska služba spašavanja
MFS	Humanitarna organizacija Međunarodni forum solidarnosti Emmaus

UNSA	Univerzitet u Sarajevu
FPN	Fakultet političkih nauka
SPUS	Studentski parlament Univerziteta u Sarajevu
SPONA	Asocijacija studenata Fakulteta političkih nauka

POPIS SHEMA

Shema br. 1	Prikaz ogledne strukture nacionalne sigurnosti
Shema br. 2	Prikaz sistema sigurnosti Bosne i Hercegovine
Shema br. 3	Sistem civilne odbrane većine savremenih država
Shema br. 4	Organizaciona struktura FUCZ
Shema br. 5	Organizaciona struktura RUCZRS
Shema br. 6	Organizaciona struktura civilne zaštite u BD
Shema br. 7	Reducirana i modifikovana shema mjera zaštite i spašavanja BiH
Shema br. 8	Prikaz organizacione strukture AFAD-a

POPIS GRAFIKONA

Grafikon br. 1	Prihodi sa donatorske konferencije za prikupljanje sredstava za narod Turske i Sirije
Grafikon br. 2	Prihodi sa donatorske konferencije za prikupljanje sredstava za obnovu Turske

POPIS FOTOGRAFIJA

- Fotografija br. 1 FUCZ: Pripadnici USAR tima sa potražnim psima i potrebnom opremom na putu ka Turskoj
- Fotografija br. 2 FBiH Vlada: Pripadnici USAR tima Federalne specijalizirane jedinice za spašavanje iz ruševina
- Fotografija br. 3 Klix.ba: Građani BiH prikupljaju pomoć za Tursku
- Fotografija br. 4 Anadolu Ajansi: Dječak prodaje čaj kako bi pomogao narodu Turske
- Fotografija br. 5 SPONA FPN: Kasa u kojoj su studenti i studentice donirali novac za narod Turske i Sirije
- Fotografija br. 6 FPN UNSA: Studenti i studentice u posjeti Ambasade Turske u Sarajevu
- Fotografija br. 7 FUCZ: Pripadnici USAR tima FUCZ-a i GSS-a na prijemu u Vladi FBiH

FAKULTET
POLITIČKIH
NAUKA

Obrazac AR

UNIVERZITET U SARAJEVU – FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

Stranica **83** od **83**

IZJAVA o autentičnosti radova

Naziv odsjeka i/ili katedre: Sigurnosne i mirovne studije

Predmet: Magistarski rad

IZJAVA O AUTENTIČNOSTI RADOVA

Ime i prezime: Elma Duraković

Naslov rada: Uloga Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći Republici Turskoj nakon zemljotresa 2023. godine

Vrsta rada: Završni magistarski rad

Broj stranica: Osamdeset i tri

Potvrđujem:

- da sam pročitao/la dokumente koji se odnose na plagijarizam, kako je to definirano Statutom Univerziteta u Sarajevu, Etičkim kodeksom Univerziteta u Sarajevu i pravilima studiranja koja se odnose na I i II ciklus studija, integrirani studijski program I i II ciklusa i III ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, kao i uputama o plagijarizmu navedenim na web stranici Univerziteta u Sarajevu;
- da sam svjestan/na univerzitetskih disciplinskih pravila koja se tiču plagijarizma;
- da je rad koji predajem potpuno moj, samostalni rad, osim u dijelovima gdje je to naznačeno;
- da rad nije predat, u cjelini ili djelimično, za stjecanje zvanja na Univerzitetu u Sarajevu ili nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi;
- da sam jasno naznačio/la prisustvo citiranog ili parafraziranog materijala i da sam se referirao/la na sve izvore;
- da sam dosljedno naveo/la korištene i citirane izvore ili bibliografiju po nekom od preporučenih stilova citiranja, sa navođenjem potpune reference koja obuhvata potpuni bibliografski opis korištenog i citiranog izvora;
- da sam odgovarajuće naznačio/la svaku pomoć koju sam dobio/la pored pomoći mentora/ice i akademskih tutora/ica.

Mjesto, datum

Potpis

Sarajevo, 15.9.2023.